

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30.09.2014. GODINE**

Sarajevo, novembar/studeni 2014. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.09.2014. godine na osnovu analize mjesečnih i kvartalnih izvještaja o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I	UVOD	3
II	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH.....	6
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA.....	6
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	6
	1.2. Organizacioni dijelovi.....	6
	1.3. Kadrovi	6
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO.....	8
	2.1. Bilans stanja	8
	2.2. Kapital.....	12
	2.3. Kreditni portfolio	13
	2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	21
	2.5. Bilans uspjeha	23
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA	26
III	ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	28
IV	PRILOZI	30

I UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim Sektorom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, otpisima i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 30.09.2014. godine, dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 282 organizaciona dijela. U mikrokreditnom sektoru sa 30.09.2014. godine bilo je zaposleno 1.332 radnika, što je za 71 radnik, ili 5% manje u odnosu na 31.12.2013. godine.

Bilansna suma MKO sa 30.09.2014. godine iznosila je 466 miliona KM, od čega se na MKF odnosilo 461,2 miliona KM ili 99%, a na MKD 4,8 miliona KM ili 1%. Bilansna suma na kraju trećeg kvartala 2014. godine bila je manja za 9,9 miliona ili 2% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Na ovaj pad najviše utjecaja imao je pad bilansne sume kod jedne od tri najveće MKF, koja je istu smanjila za čak 32,2 miliona KM ili 36%. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi ostvario rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 30.09.2014. godine, iznosili su 387,9 miliona KM i čine 83% ukupne aktive MKO, te su manji za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 372 miliona KM i manji su za 5% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (36%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima. Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju trećeg kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 25,41%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, ostvarile neznatan rast od 0,12 procentnih poena.

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.09.2014. godine, mikrokreditni portfolio bilježi pad od 2%, koji je uzrokovan padom portfolioja kod jedne od tri najveće MKF, koja je istu smanjila za 17,6 miliona KM ili 25%, te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolioja iskazano povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila sa 31.12.2013. godine, na 4,10%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,80%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolioja nalazi se u okvirima propisanog standarda, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolioja koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 7,91%. Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.09.2014. godine iznosio je 4,36% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, povećan za

1,73 procentna poena, i značajno izlazi iz okvira propisanog standarda u pogledu procenta otpisa koji mora biti manji od 3%. Pojedinačno, tri MKF ne zadovoljavaju ovaj standard. Ključni utjecaj na pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH je izuzetno loš rezultat poslovanja jedne MKF značajnog obima operacija. Kod ove MKF stopa rezervi za kreditne gubitke sa 30.09.2014. godine iznosila je 21,26% i bilježi povećanje od 18,87 procentnih poena u odnosu na 31.12.2013. godine kada je iznosila 2,39%. Nadalje, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja iznosio je 25,65% (propisano ograničenje je do 5%) i bilježi značajno povećanje od 23,14 procentnih poena u odnosu na posmatrani period kada je iznosio 2,51%. Isto tako, procenat otpisa sa 30.09.2014. godine iznosio je 19,94% (propisano ograničenje je do 3%) i, takođe, bilježi povećanje od 14,94 procentna poena u odnosu na 31.12.2013. godine kada je iznosio 5%.

Iz prethodno navedenog slijedi, da ova MKF višestruko i kontinuirano krši standarde i propisana ograničenja i destabilizira mikrokreditni sektor Federacije BiH.

Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje su na dan 30.09.2014. godine iznosile 275 miliona KM ili 59% ukupne pasive i veće su za 2% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Ukupni kapital MKO na dan 30.09.2014. godine iznosio je 165,2 miliona KM ili 35% ukupne pasive MKO koji je manji za 14,5 miliona KM ili 8% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 164,9 miliona KM ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,3 miliona KM ili 0,2%. Na smanjenje kapitala mikrokreditnog sektora najveći utjecaj ima smanjenje kapitala kod jedne od tri najveće MKF, koja je kapital smanjila za 26,3 miliona KM ili 116% u odnosu na posmatrani period. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi bilježio blagi rast kapitala u odnosu na kraj prethodne godine. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 100,6 miliona KM koji čini 61% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 58 miliona ili 35% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Osnovni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,3 miliona KM, odnosno 4% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a gubitak 268 hiljada KM.

U periodu 01.01. – 30.09.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 26.370 hiljada KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 12.074 hiljade KM. Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-30.09.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 26.370 hiljada KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 26.316 hiljada KM, odnosno 99,8% ukupno ostvarenog manjka MKF, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 54 hiljade ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,2%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30.09.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivan rezultat u iznosu od 11.752 hiljade KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje poslovanja.

U prvih devet mjeseci 2014. godine, jedno MKD je ostvarilo neto gubitak u iznosu od 268 hiljada KM. Prema tome, na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 14.564 hiljade KM, što je za 26.878 hiljada KM manje u odnosu na isti period prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

Generalno, mikrokreditni sektor u Federaciji BiH pokazuje znakove oporavka, međutim ukupni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora su značajno narušeni zbog **izuzetno loših rezultata poslovanja samo jedne MKF, značajnog obima operacija.**

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Većina MKO bilježi povećanje nivoa aktive i bruto kreditnog portfolija. MKF u Federaciji BiH, osim jedne, su značajno unaprijedile poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole. Kod većine MKO su uloženi veliki napor u poboljšanje procesa naplate kredita koji se nalaze u vanbilansnoj evidenciji što utječe na finansijsku disciplinu klijenata, te poboljšanje rezultata poslovanja MKO.

Primjena načela zakonitosti i održavanja propisanih standarda, i primjena principa domaćinskog ili dobrog privrednog poslovanja je isključiva odgovornost i obaveza organa upravljanja i rukovođenja, te predstavlja minimalan uvjet za uspješno i stabilno poslovanje MKO, a shodno tome je i neophodan uvjet za održavanje licence za rad MKO-a.

Jedna MKF značajnog obima operacija, nedomaćinskim poslovanjem i poslovanjem suprotno principima potrebne pažnje dobrog privrednika, te višestrukim i kontinuiranim kršenjem svih propisanih uvjeta poslovanja mikrokreditnih organizacija, u značajnoj mjeri destabilizira mikrokreditno tržište nanoseći direktnu štetu imovini fondacije, njenim povjeriocima, klijentima, te doniranim sredstvima od opšteg i zajedničkog interesa građana Federacije BiH. Agencija je, u cilju stabilnosti mikrokreditnog sistema, poduzela brojne korektivne mjere prema istoj MKF, međutim privremenim mjerama suda na prijedlog predmetne MKF, rješenja Agencije su odložena do okončanja upravnog spora, a nadležnosti Agencije iz zakona o Agenciji i ZoMKO u ovom slučaju su u potpunosti derogirane, čime je Agencija onemogućena efikasno regulirati tržište i adekvatno štititi stabilnost mikrokreditnog sistema u Federaciji BiH.

Neusvajanje ranije predloženih izmjena i dopuna ZoMKO, kojim bi sukladno Zaključku Vlade Federacije BiH, bile omogućene efikasnije korektivne mjere prema institucijama i organima koje krše ZoMKO i podzakonska akta Agencije, je dovelo do nanošenja značajne štete doniranom kapitalu i imovini fondacije generalno, a posljedice nažalost trpi cijeli mikrokreditni sistem kojeg čine klijenti, povjerioci, kao i uposleni u MKO, na što je Agencija ranije upozoravala. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO je pogodovalo manjem broju pojedinaca koji su sigurno utočište za nezakonitosti i nanošenje štete milionskoj imovini fondacije pronašli u trenutnim propisima, koji nedovoljno sankcioniraju nanošenje štete imovini fondacije i doniranim sredstvima koja su od zajedničkog interesa, kako je definisano Zakonom o udruženjima i fondacijama.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO na temelju kvartalnih izvještaja. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava tačnost dostavljenih izvještaja. S tim u vezi kod jedne MKO značajnog obima operacija, Agencija izražava rezervu u pogledu tačnosti dostavljenih izvještaja na dan 30.09.2014.godine. Predmetnoj MKF je, zbog značajnih nepravilnosti u radu te na bazi dostavljenih izvještaja zaključno sa 30.06.2014. godine, poslije provođenja potrebnog postupka oduzeta dozvola za obavljanje poslova davanja mikrokredita na dan 09.10.2014.godine.

II POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 30.09.2014. godine, dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 29 organizacionih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine.

U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30.09.2014. godine imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacioni dijelovi

Na dan 30.09.2014. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 282 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 186, Republici Srpskoj 93 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH smanjen je za 28 organizacionih dijelova, odnosno 9% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 153 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

U prvih devet mjeseci 2014. godine, Agencija je izdala 10 suglasnosti za osnivanje organizacionih dijelova MKO, 36 suglasnosti za zatvaranje organizacionih dijelova i 14 suglasnosti za promjenu adrese organizacionih dijelova MKO. U ovom periodu, jedna MKF koja ima 12% učešća u bilansnoj sumi MKO, zatvorila je čak 25 organizacionih dijelova što predstavlja smanjenje od 56% u odnosu na broj organizacionih dijelova sa krajem prethodne godine. Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacionih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 29 filijala i terenskih ureda.

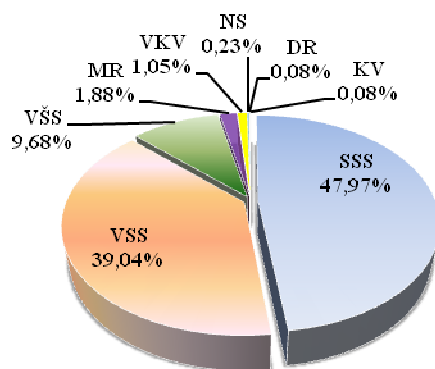
1.3. Kadrovi

Sa 30.09.2014. godine, mikrokreditni sektor Federacije BiH zapošljava ukupno 1.332 radnika, što je za 71 radnik, ili 5% manje u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Na ovaj pad zaposlenih na nivou sektora, najviše utjecaja imao je pad zaposlenih kod jedne od tri najveće MKO, koja je zabilježila pad zaposlenih od 45%, ili 84 zaposlenika u odnosu na kraj prethodne godine. MKF zapošljavaju 1.317 radnika ili 98,9%, a MKD 15 radnika ili 1,1%.

Tabela 1. Kvalifikaciona struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2013.		Ukupno	Učešće (%)	30.09.2014.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,23	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,08	100
3.	VKV	15	0	15	1,07	14	0	14	1,05	93
4.	SSS	707	2	709	50,53	635	4	639	47,97	90
5.	VŠS	138	1	139	9,91	127	2	129	9,68	93
6.	VSS	513	6	519	36,99	512	8	520	39,04	100
7.	MR	16	0	16	1,14	24	1	25	1,88	156
8.	DR	1	0	1	0,07	1	0	1	0,08	100
UKUPNO		1.394	9	1.403	100,00	1.317	15	1.332	100,00	95

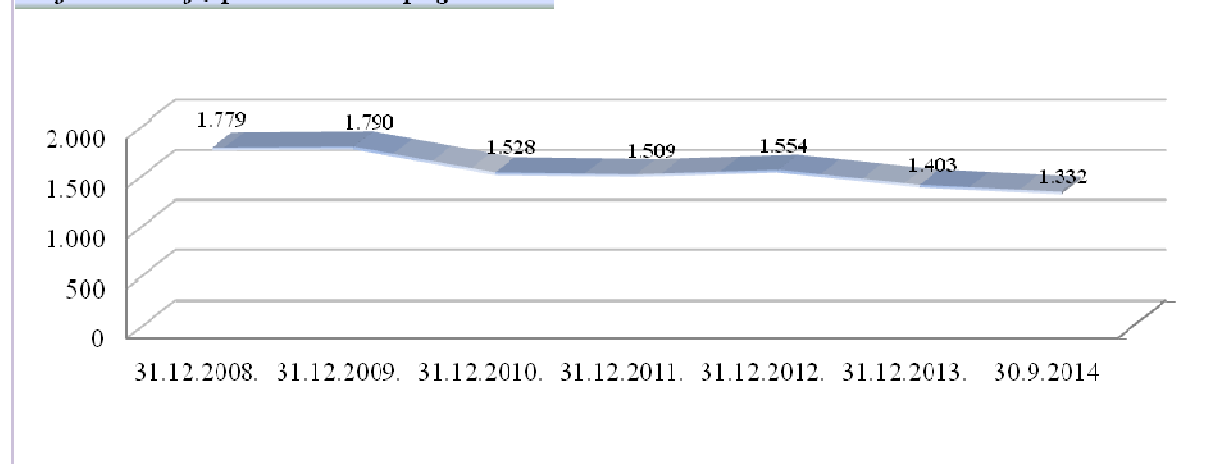
U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 47,97%, VSS od 39,04% i VŠS od 9,68%. Procent učešća zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 10%, a sa višom stručnom spremom za 7%, dok je procent učešća zaposlenih magistara u porastu za čak 56%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30.09.2014. godine zapošljavale 1.332 radnika, što predstavlja smanjenje od 26% u odnosu na kraj 2009. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 54%, odnosno 47%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 30.09.2014. godine iznosi 466 miliona KM i za 9,9 miliona KM ili 2% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 7 MKF i jedno MKD, pad su zabilježile 3 MKF, dok su dvije MKF zadržale približno isti nivo bilansne sume u odnosu na posmatrani period.

Pad bilansne sume do 10% u odnosu na 31.12.2013. godine zabilježila je 1 MKF, dok je pad do 20% isto tako zabilježila 1 MKF. Jedna od tri najveće MKF, za prvih devet mjeseci 2014. godine, aktivu je smanjila za čak 32,2 miliona, te je zabilježila pad od čak 36% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad aktive na nivou cijelog sektora. Bez podataka ove MKF, sektor bi bilježio blagi rast.

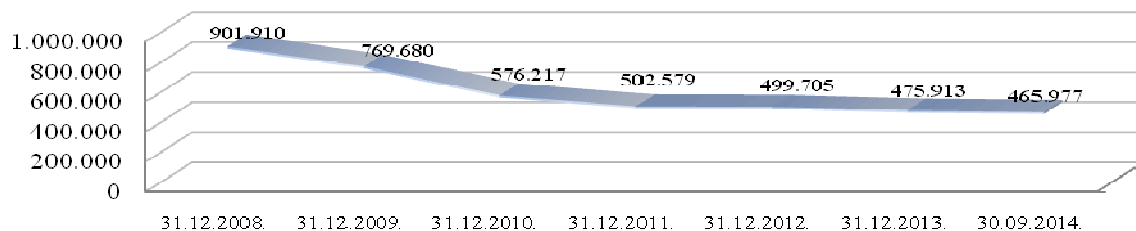
Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 420,8 miliona KM ili 90%.

- 000 KM -

Tabela 2. Bilans stanja MKO									
OPIS	31.12.2013. godine			30.09.2014. godine					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	24.123	88	24.211	34.190	7	2.731	57	36.921	152
2. Plasmami bankama	4.054	0	4.054	3.563	1	0	0	3.563	88
3. Krediti	395.382	886	396.268	385.935		1.989		387.924	98
4. Rezer. za kred. gubitke	5.507	16	5.523	15.905		13		15.918	288
5. Neto krediti	389.875	870	390.745	370.030	80	1.976	41	372.006	95
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	42.596	50	42.646	39.989	9	32	1	40.021	94
7. Dugoročne investicije	761	0	761	761	0	0	0	761	100
8. Ostala aktiva	14.018	28	14.046	13.940	3	51	1	13.991	100
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	549	1	550	1.285		1		1.286	234
UKUPNO AKTIVA	474.878	1.035	475.913	461.188	100	4.789	100	465.977	98
PASIVA									
10. Obav. po uzetim kred.	268.565	348	268.913	270.695	58	4.303	90	274.998	102
11. Ostale obaveze	27.201	92	27.293	25.616	6	159	3	25.775	94
12. Kapital	179.112	595	179.707	164.877	36	327	7	165.204	92
UKUPNO PASIVA	474.878	1.035	475.913	461.188	100	4.789	100	465.977	98
Vanbilansna evidencija	170.598	55	170.653	175.360		58		175.418	103

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 miliona KM. Bilansna suma MKO na dan 30.09.2014. godine iznosila je 466 miliona KM, i manja je za čak 48% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 72%, odnosno 66%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

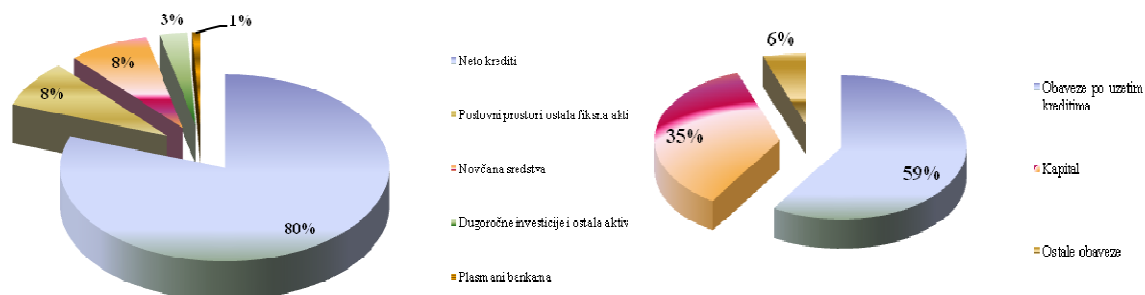

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 36,9 miliona KM ili 8% sa stopom rasta od čak 52% u odnosu na 31.12.2013. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,6 miliona KM ili 1% i manji su za 12% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezervisanja za kreditne gubitke iznose 372 miliona KM ili 80% ukupne aktive i manji su za 18,7 miliona KM ili 5% u odnosu na 31.12.2013. godine. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF i 1 MKD, pad su zabilježile 3 MKF, dok je 1 MKF zadržala približno isti nivo neto kredita u odnosu na posmatrani period. U odnosu na 31.12.2013. godine, pad neto kredita do 10% zabilježila je 1 MKF, pad do 20% zabilježila je 1 MKF. Jedna od tri najveće MKF, za prvih devet mjeseci 2014. godine, neto kredite je smanjila za čak 27,4 miliona KM, te je zabilježila pad neto kredita od 39% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad ove bilansne pozicije na nivou cijelog sektora.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 40 miliona KM ili 8% ukupne aktive i za 2,6 miliona KM ili 6%, ova bilansna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Procent fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 9,81% što je neznatno ispod dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 0,8 miliona KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 12,7 miliona KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilansne pozicije čine 3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Procenat ostale aktive na nivou sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 3%, a gledajući pojedinačno kod jedne MKF ova pozicija prelazi 10%.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 275 miliona KM ili 59% ukupne pasive i veće su za 2% u odnosu na 31.12.2013. godine.

- 000 KM -

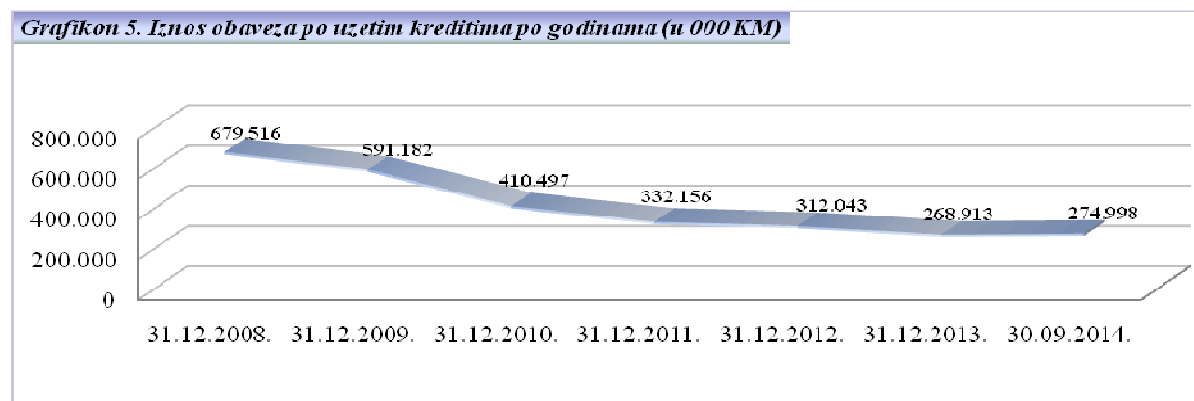
Tabela 3. Ročna struktura uzetih kredita									
OPIS	31.12.2013. godine				30.09.2014. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	81.258	202	81.460	30	88.775	217	88.992	32	109
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	187.307	146	187.453	70	181.920	4.086	186.006	68	99
UKUPNO	268.565	348	268.913	100	270.695	4.303	274.998	100	102

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 186 miliona KM ili 68% i manji su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 89 miliona KM ili 32% i imaju stopu rasta od 9% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 30.09.2014. godine nisu imale obaveza po uzetim kreditima.

Obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stepen opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi finansirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno jedan od značajnih rizika za razvoj i rast sektora predstavlja nepovjerenje 22 povjerioca koji potražuju preko 55 miliona KM od jedne MKF značajnog obima operacija, koja je zbog loše kvalitete kreditnog portfolija, te lošeg upravljanja ročnošću aktive i pasive, pretrpila značajne gubitke te je u potpunosti nelikvidna.

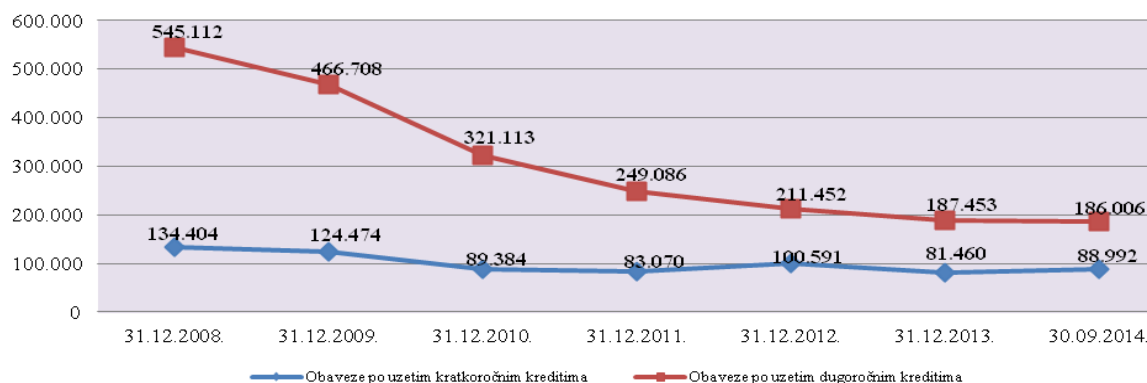
Istoj MKF su blokirani računi kod poslovnih banaka od početka II kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obaveza prema povjeriocima. Prema izvještaju o blokiranim računima u Registru transakcijskih računa Centralne banke BiH od 3.11.2014. godine, ukupno 37 računa ove MKO je blokirano kod poslovnih banaka u BiH što implicira kontinuiranu nelikvidnost. Prema dostavljenim izvještajima o likvidnosti MKO sa stanjem na 30.09.2014. godine, održavanje likvidnosti kod jedne MKO može znatno da utiče na poteškoće zadržavanja iznosa aktivnog kreditnog portfolija na približno istom nivou ili uz umanjeње istoga do 5 %.

Posmatrajući iznos ukupnih obaveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 miliona KM. Ukupne obaveze MKO po uzetim kreditima na dan 30.09.2014. godine iznosile su 275 miliona KM, i manje su za čak 60% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 87%, odnosno 82%.

Kao što je vidljivo iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obaveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 60%, odnosno veće za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, posmatrajući obaveze po uzetim kreditima po ročnosti, zabrinjava činjenica da su dugoročni krediti u odnosu na 2008. godinu u padu za čak 66%, te konstantno padaju, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 34%, ali su u odnosu na 31.12.2013. godine zabilježili porast od 9 %.

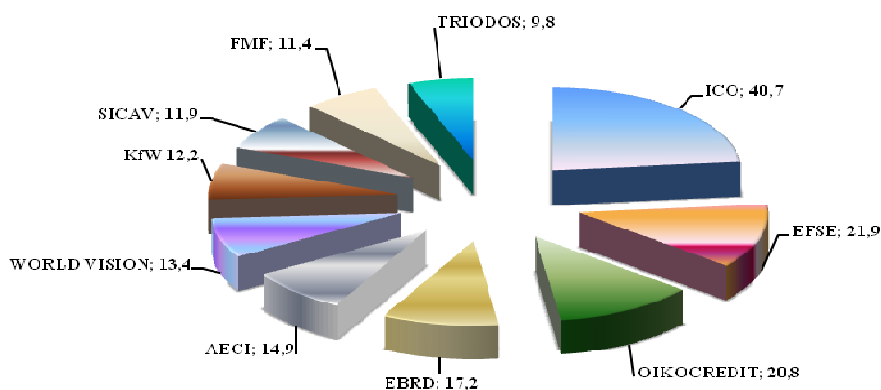
Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Deset najznačajnijih kreditora MKO na koje se odnosi 63% od ukupnih kreditnih obaveza su:

- 1.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španija (40,7 miliona KM);
- 2.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (21,9 miliona KM);
- 3.) Oikokredit, Holandija (20,8 miliona KM);
- 4.) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (17,2 miliona KM);
- 5.) AECI– Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (14,9 miliona KM);
- 6.) World Vision International, USA (13,4 miliona KM);
- 7.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Njemačka (12,2 miliona KM);
- 8.) Responsibility SICAV, Švicarska (11,9 miliona KM);
- 9.) Federalno ministarstvo finansija, FBiH (11,4 miliona KM);
- 10.) Triodos – Doen, Holandija (9,8 miliona KM).

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obaveze iznose 25,8 miliona KM ili 6% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 8,57%, a gledajući pojedinačno, ukupno 6 MKF ima procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija na dan 30.09.2014. godine iznosi 175,4 miliona KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (175,1 milion KM) i komisioni poslovi (0,3 miliona KM koje imaju tri MKF), a za 3% je veća od stanja sa 31.12.2013. godine.

2.2. Kapital

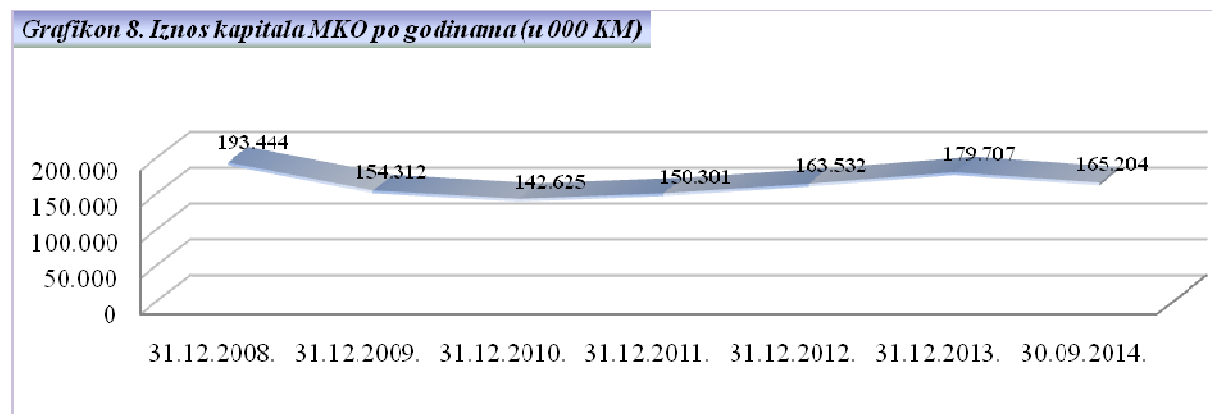
Ukupni kapital MKO na dan 30.09.2014. godine iznosi 165,2 miliona KM ili 35% ukupne pasive i manji je za 14,5 miliona KM ili 8% u odnosu na kraj 2013. godine. Kapital MKF iznosi 164,9 miliona KM ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,3 miliona KM ili 0,2%. Na smanjenje kapitala mikrokreditnog sektora najveći utjecaj ima smanjenje kapitala kod jedne od tri najveće MKF, koja je kapital smanjila za 26,3 miliona KM ili 116% u odnosu na posmatrani period. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi bilježio blagi rast kapitala u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 23% ukupne aktive, a 5 MKF i 1 MKD imaju procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tabela 4. Struktura kapitala MKO											
OPIS	31.12.2013. godine					30.09.2014. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	49.640	28	0	0	49.640	58.021	35	0	0	58.021	117
Osnovni kapital	8.291	4	600	101	8.891	3.821	2	600	183	4.421	50
Višak/manjak prihoda nad rashodima	117.975	66	0	0	117.975	100.557	61	0	0	100.557	85
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-106	-18	-106	0	0	-273	-83	-273	258
Zakonske rezerve	0	0	101	17	101	0	0	0	0	0	0
Ostale rezerve	3.206	2	0	0	3.206	2.478	2	0	0	2.478	77
UKUPNO KAPITAL	179.112	100	595	100	179.707	164.877	100	327	100	165.204	92

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM. Ukupan kapital MKO na dan 30.09.2014. godine iznosio je 165,2 miliona KM, i manji je za 15% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF zabilježile su najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za 118%, odnosno 54%.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 100,6 miliona KM, te čini 61% ukupnog kapitala MKF i manji je za 17,4 miliona KM ili 15% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 30.09.2014. godine ostvarile su četiri MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto gubitak. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja na dan 30.09.2014. godine ostvarilo je 6 MKF, dok je 6 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 6 MKF, dvije su zahvaljujući vanrednim prihodima, koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju trećeg kvartala 2014. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 58 miliona KM ili 35% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, veći je za 8,4 miliona KM odnosno 17% i većinom se odnosi na povećanje doniranog kapitala kod jedne MKF kod koje je kontrolom na licu mjesta utvrđeno da je o stanju istog pogrešno izvještavala Agenciju u prethodnim periodima. U skladu sa članom 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvještajima koje dostavljaju Agenciji, 11 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Osnovni kapital MKF na dan 30.09.2014. godine iznosi 3,8 miliona KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,5 miliona KM, ili 2% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a gubitak 268 hiljada KM.

2.3. Kreditni portfolio

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 387,9 miliona KM ili 83% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 385,9 miliona KM ili 99,5% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 2 miliona KM ili 0,5% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 5.

- 000 KM -

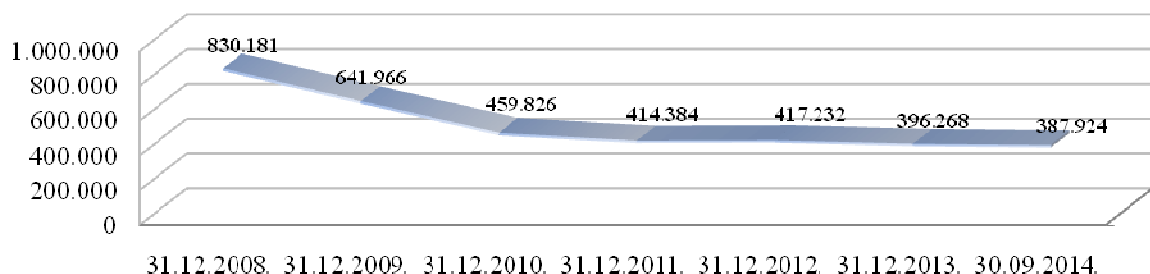
Tabela 5. Neto krediti								
Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine			30.09.2014. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	395.382	886	396.268	385.935	1.989	387.924	98
2.	Rezerve za kreditne gubitke	5.507	16	5.523	15.905	13	15.918	288
3.	Neto krediti (1.-2.)	389.875	870	390.745	370.030	1.976	372.006	95

Neto krediti iznose 372 miliona KM i za 5% su manji u odnosu na 31.12.2013. godine, dok su krediti na bruto osnovi također manji za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 15,9 miliona KM i veće su za 188% u odnosu na 31.12.2013. godine. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 4,10%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2013. godine, bilježi pogoršanje od 2,71

procentni poen. Jedna od tri najveće MKF, u odnosu na 31.12.2013. godine, povećala je rezerve za kreditne gubitke za 9,8 miliona KM odnosno 570% što se posljedično odrazilo na povećanje rezervi za kreditne gubitke na nivou sektora i na pogoršanje pokazatelja kvalitete portfolija.

Grafikon 9. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM. Ukupan bruto portfolio na dan 30.09.2014. godine iznosio je 387,9 miliona KM, i isti je manji za 53% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 77%, odnosno 73%.

- 000 KM -

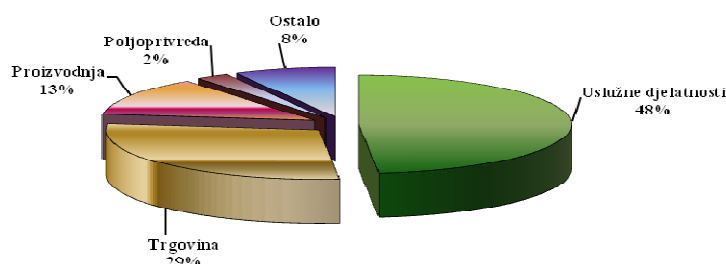
Tabela 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.09.2014. godine

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	571	3.071	17	3.659	48%
b.)	Trgovina	479	1.653	20	2.152	29%
c.)	Poljoprivreda	43	142	2	187	2%
d.)	Proizvodnja	292	668	9	969	13%
e.)	Ostalo	133	444	4	581	8%
UKUPNO 1:		1.518	5.978	52	7.548	100 %
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	13.076	65.376	2.201	80.653	21%
b.)	Trgovina	9.933	23.154	1.862	34.949	9%
c.)	Poljoprivreda	14.906	121.514	2.163	138.583	37%
d.)	Proizvodnja	4.112	9.460	1.057	14.629	4%
e.)	Stambene potrebe	3.071	50.105	191	53.368	14%
f.)	Ostalo	18.337	39.144	714	58.194	15%
UKUPNO 2:		63.434	308.753	8.188	380.376	100 %
UKUPNO (1+2):		64.952	314.732	8.240	387.924	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, 7,5 miliona ili 2% plasirano je pravnim licima, a 380,4 miliona KM ili 98% plasirano je fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 73,2 miliona KM ili 19%, a na dugoročne kredite 314,7 miliona KM ili 81%. Sama dospjela potraživanja ukupno

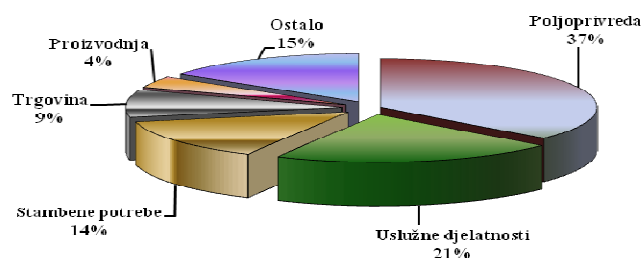
iznose 8,2 miliona KM ili 2% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim licima.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 3,6 miliona KM ili 48%, odnosno trgovina 2,1 milion KM ili 29%. Za proizvodnju dato je 1 milion KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 2%, a za ostale namjene 0,6 miliona KM ili 8%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita datih **fizičkim licima**, 138,6 miliona KM ili 37% plasirano je za poljoprivredu, zatim 80,7 miliona KM ili 21% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 53,4 miliona KM ili 14%, za trgovinu je plasirano 34,9 miliona KM ili 9%, za proizvodnju 14,6 miliona KM ili 4%, te za ostalo 58,2 miliona KM ili 15%.

- 000 KM -

Tabela 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2013.	30.09.2014.	Učešće	Indeks
Poljoprivreda	142.133	138.770	36%	98
Uslužne djelatnosti	93.750	84.312	22%	90
Ostale namjene	45.481	58.775	15%	129
Stambene potrebe	49.288	53.368	14%	108
Trgovina	45.028	37.101	9%	82
Proizvodnja	20.588	15.598	4%	76
UKUPNO	396.268	387.924	100 %	98

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (36%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, procent ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu je od 2% do 24%, osim kredita za stambene potrebe i ostale namjene koji su u porastu za 8%, odnosno 29% u odnosu na kraj prethodne godine. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti u padu su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u porastu za 3%.

- 000 KM -

Tabela 8. Ročna struktura mikrokredita				
OPIS	31.12.2013.	30.09.2014.	Učešće	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	325.426	314.732	81%	97
Kratkoročni mikrokrediti s dospelim potraživanjima	70.842	73.192	19%	103
UKUPNO	396.268	387.924	100%	98

Prema izvještajima koje su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfolija uslijed elementarnih nepogoda iz maja/svibnja 2014. godine na dan 30.09.2014. godine, aktivni kreditni portfolio koji nije kasnio sa 30.04.2014. godine, a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 29,5 miliona KM, dok kreditni portfolio koji je kasnio sa 30.04.2014. godine, a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda iznosi 1 milion. Moratorij uslijed elementarnih nepogoda je proglašen za 107 kreditnih partija u ukupnom iznosu od 224 hiljade KM. Kreditni portfolio koji je ponovo ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda iznosi 2,9 miliona KM. Najveće učešće u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (40%) i krediti za stambene potrebe (25%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.09.2014. godine vide se iz slijedeće tabele.

- 000 KM -

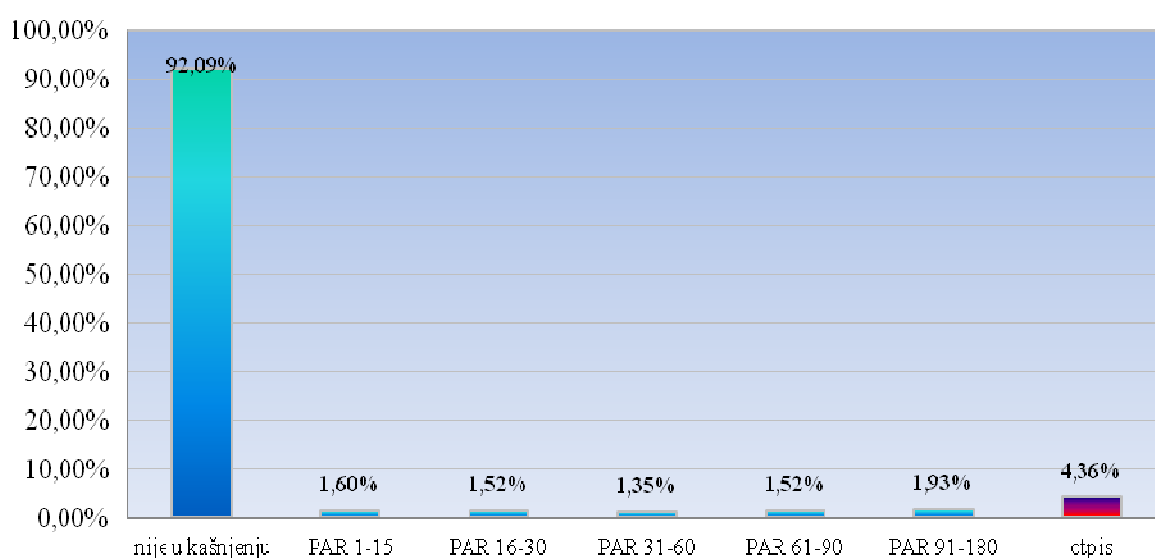
Tabela 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 30.09.2014. godine											
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— sanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezer vi— sanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	357.227	92,09	0%	1033	0	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	6.188	1,60	2%	60	0	124	1	0	124
3.	16 – 30	15%	5.887	1,52	100%	85	0	883	85	0	968
4.	31 – 60	50%	5.232	1,35	100%	130	0	2.616	130	0	2.746
5.	61 – 90	80%	5.899	1,52	100%	261	0	4.719	261	0	4.980
6.	91 – 180	100%	7.491	1,93	100%	806	0	7.575	810	0	8.385
UKUPNO			387.924	100,00		2.375	0	15.918	1.286	0	17.204
7.	preko 180	Otpis	8.406		100%	3.927					

*U kolonama 9. i 10. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezervisanja jedne MKF za kredite koji su više puta reprogramirani, zamjenske kredite, reprogramirane kredite i ugovorne obaveze.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 30,7 miliona KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 30.09.2014. godini iznosila je 7,91% i bilježi pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine za 4,95 procentnih poena. Najveći iznos kredita ima kašnjenje u otplati od 91 do 180 dana (7,5 miliona KM ili 1,93% od ukupnih kredita). Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,3 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 17,2 miliona KM i u odnosu na 31.12.2013. godine, veće su za 11,2 miliona KM, odnosno 184%. Analizom izvještaja MKO, utvrđeno je da jedna od tri najveće MKO ima 73% učešća u ukupnom iznosu rezervi.

U prvih devet mjeseci 2014. godine, MKO su otpisale 12,8 miliona KM glavnice i 5,3 miliona KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

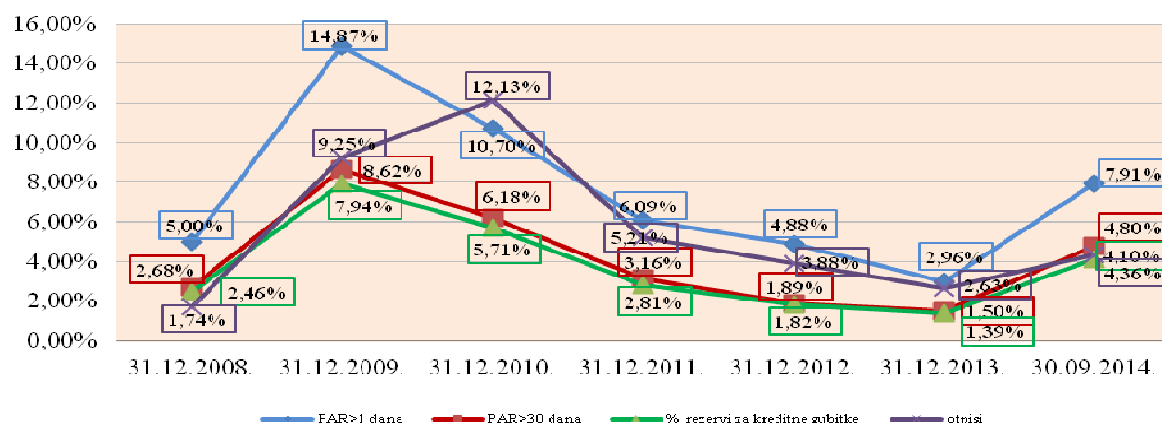

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.09.2014. godine, mikrokreditni portfolio bilježi pad od 2% (8,3 miliona KM), te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje se suočavaju s nedostatkom sredstava za finansiranje kreditnog portfolija.

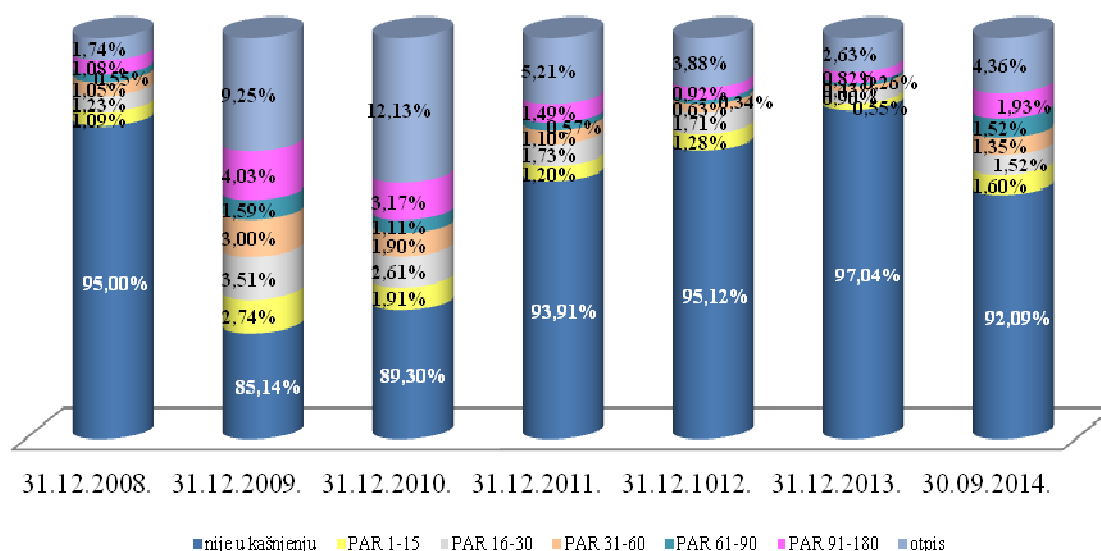
Pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolija iskazano je povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013. godine, na 4,10%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,80%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 7,91%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfolija i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka jedne od tri najveće MKF koja ima 14% tržišnog učešća, a koja nije, obzirom na privremenu mjeru nadležnog suda, u predviđenim rokovima, postupila po nalogima Agencije u pogledu značajnog iznosa naloženih dodatnih rezervi. Stoga izvještaji ove MKF nisu usklađeni s propisima Agencije.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

U toku prvih devet mjeseci 2014. godine, MKO su otpisale 9.931 kreditnu partiju (9.891 otpisana kreditna partija odnosi se na fizičke osobe, a 40 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 18,1 milion KM, od čega se 12,8 miliona KM odnosi na otpisanu glavnice. Čak 78% otpisanih kreditnih partija i 73% iznosa otpisane glavnice od ukupnog broja otpisanih kreditnih partija i ukupnog iznosa otpisane glavnice u prvih devet mjeseci 2014. godine, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH, čijom je kontrolom poslovanja, Agencija utvrdila brojne nepravilnosti u radu, posebno po pitanju otpisanih kredita.

Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.09.2014. godine iznosio je 4,36% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, povećan za 1,73 procentna poena, i značajno izlazi iz okvira standarda propisanog od Agencije (do 3%), a pojedinačno 3 MKF ne zadovoljavaju ovaj standard.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvih devet mjeseci 2014. godine, naplatile 7,7 miliona KM otpisane glavnice i 0,8 miliona KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom periodu trajni otpis iznosio 105 hiljada KM po glavnici i 17 hiljada KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita u prvih devet mjeseci 2014. godine, jedna MKF je imala 32% naplate otpisanih kredita u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, jedna MKF 11%, šest MKF i jedno MKD u rasponu 5-10%, dok su četiri MKF imale procenat efikasnosti naplate manji od 5%.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji sa 30.09.2014. godine iznose 175,1 milion KM i veća su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna od tri najveće MKF ima 46 miliona KM ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima, što čini 26% od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima na nivou sektora.

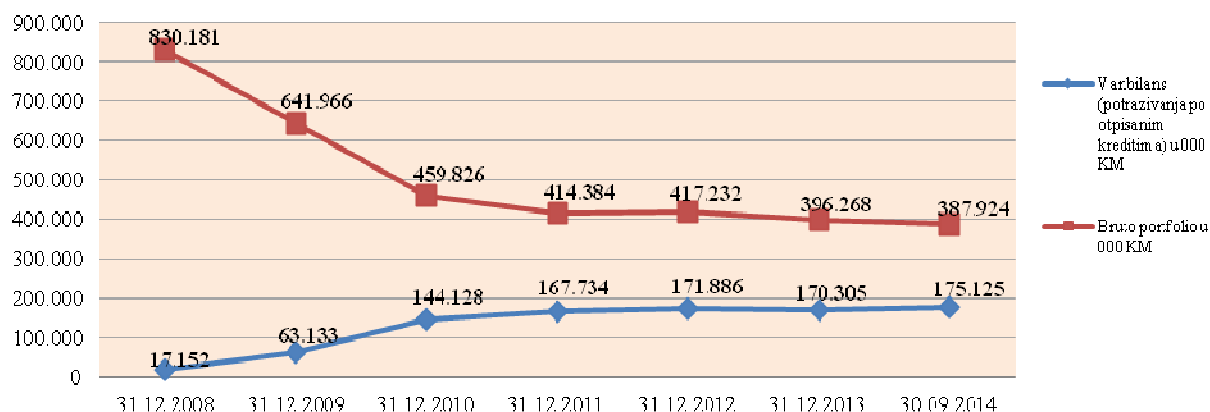
- 000 KM -

Tabela 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2014.	139.598	21.943	2.726	295	142.324	22.238
Promjene u 2014. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	12.716	5.309	119	10	12.835	5.319
<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.437	907	35	4	2.472	911
<i>otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	1.893	476	63	5	1.956	481
<i>otpis u periodu 01.07.-30.09.</i>	8.386	3.926	21	1	8.407	3.927
<i>otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	7.659	806	98	12	7.757	818
<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.582	294	37	4	2.619	298
<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	2.513	264	36	4	2.549	268
<i>naplata otpisa u periodu 01.07.-30.09.</i>	2.564	248	25	4	2.589	252
<i>naplata otpisa u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	105	17	0	0	105	17
<i>trajni otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	32	8	0	0	32	8
<i>trajni otpis u periodu 01.07.-30.09.</i>	0	1	0	0	0	1
<i>trajni otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.09.2014.	144.549	26.428	2.747	293	147.296	26.721

* Napomena: Podaci u Tabeli 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1,1 milion KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio vansudskih nagodbi i suspendiranu kamatu kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfolio MKO manji je za 53%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za više od 10 puta, i sa 30.09.2014. godine čine 45% ukupnog kreditnog portfolija. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u vanbilansu za 7% veći je od iznosa ukupnih bruto kredita), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfolija.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO. U jednoj MKF, kontrolom na licu mjesta, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 miliona KM. Obzirom da ista MKF novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita nije vršila preko računa banaka kojim bi se potvrdile navedene transakcije, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve, stvoren je prostor za nezakonito postupanje sa naplatom otpisanih potraživanja i brojne druge zloupotrebe na štetu po imovinu MKF.

2.3.2. Otplata kredita sa instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfolija. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih perioda, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obaveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje se otplaćuje putem jemstva, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvještajima o otplati kredita na teret jemaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfoliju MKO na dan 30.09.2014. godine je bio 165.259 od čega su 1,26% kreditnih partija otplaćivali jemci što je više za 0,15 procentnih poena u odnosu na procenat kredita koje su otplaćivali jemci u ukupnom broju kredita na dan 31.12.2013. godine (2013.: 1,11%). Prema kvartalnim izvještajima, ukupan bruto kreditni portfolio u MKO sektoru na dan 30.09.2014. godine je iznosio 387.924 hiljade KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jemaca iznosio 1,34% što je za 0,30 procentnih poena više u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jemaca u ukupnom bruto kreditnom portfoliju na kraju 2013. godine (2013.: 1,04%).

Prema izvještajima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i lizing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u periodu od 01.07. do 30.09.2014. godine, podneseno je ukupno 63 prigovora prema MKF, dok jedno MKD nije izvijestilo da je imalo prigovora. Za 5 MKF nema evidentiranih prigovora. Sudužnici/jemci su uputili 18 prigovora, dužnici 34 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 11 prigovora. MKO su pozitivno riješile 12 prigovora, negativno 42 prigovora, dok je 9 prigovora u procesu izjašnjenja.

2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Tabela 11. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za III kvartal 2014. godine – po proizvodima				
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u III kvartalu 2014. godine (u 000 KM)	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	15.901	22,32%	30,35%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.522	23,78%	31,70%
1.2.	Trgovinu	1.068	21,31%	28,56%
1.3.	Poljoprivredu	2.273	23,02%	30,60%
1.4.	Proizvodnju	300	20,71%	27,41%
1.5.	Stambene potrebe	1.421	21,45%	27,07%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	750	16,86%	32,36%
1.7.	Ostalo	7.567	22,06%	29,98%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	66.218	20,45%	24,22%
2.1.	Uslužne djelatnosti	12.557	20,95%	25,04%
2.2.	Trgovinu	4.411	20,19%	23,91%
2.3.	Poljoprivredu	19.118	19,73%	23,27%
2.4.	Proizvodnju	1.211	19,56%	23,73%
2.5.	Stambene potrebe	13.682	18,39%	21,04%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	894	23,66%	32,30%
2.7.	Ostalo	14.344	22,75%	27,23%
UKUPNO		82.120	20,81%	25,41%

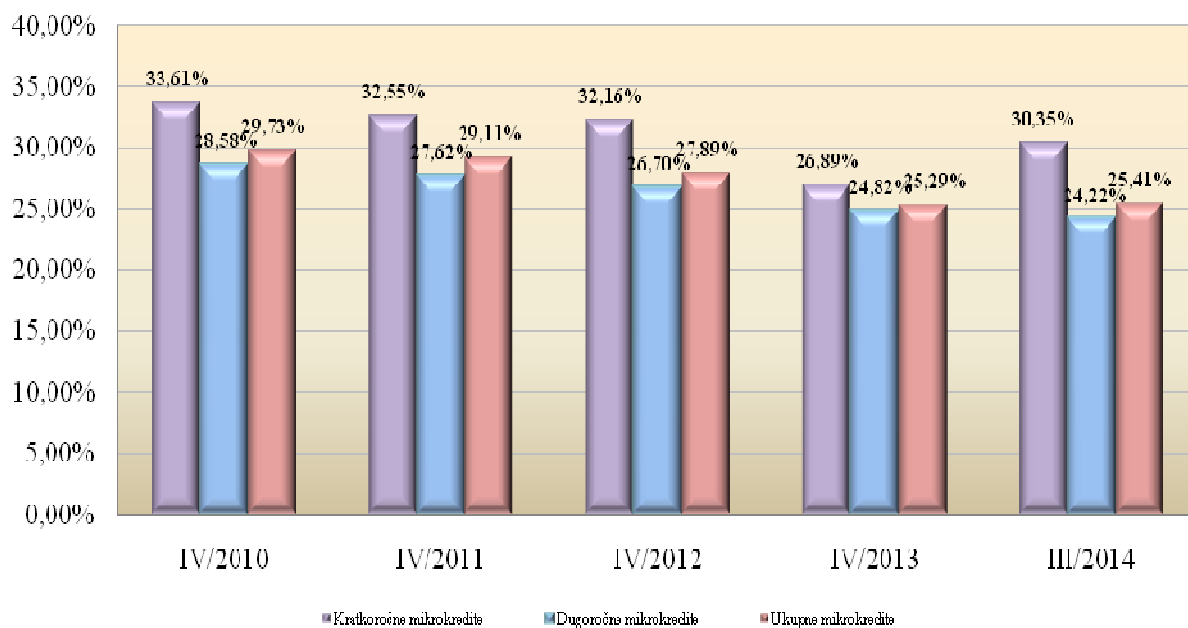
U skladu s mjesečnim izvještajima o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u trećem kvartalu 2014. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 82,1 milion KM što je za 3,1 milion, odnosno 3,6% manje u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne godine, što je većinom rezultat smanjenog plasmana mikrokredita jedne od tri najveće MKF u Federaciji BiH. Sa stanjem na 30.09.2014. godine, MKO su imale 165.259 aktivnih kreditnih partija, što je za 16.486 kreditnih partija, odnosno 9% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na 30.09.2014. godine, je 2.347 KM, što je prosjek i MKF (31.12.2013. godine – 2.180 KM), dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 5.540 KM.

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 16,86% za nenamjenske kredite do 23,78% za uslužne djelatnosti, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,07% za stambene kredite do 32,36% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 18,39% za stambene kredite do 23,66% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 21,04% za stambene kredite do 32,30% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski, tj. krediti za osnovne potrebe.

Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tabeli.

Tabela 12. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima					
PROSJEČNA PONDERISANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	III/2014
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,35%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	24,22%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	25,41%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

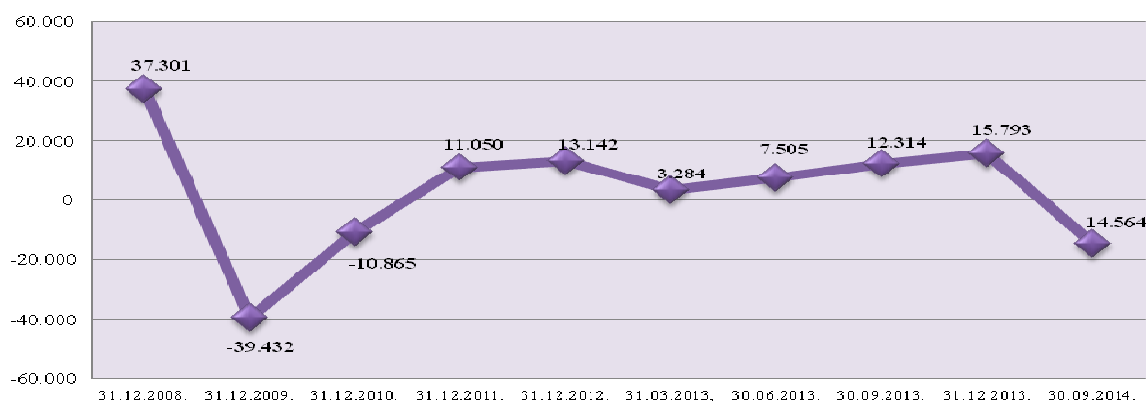
Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju trećeg kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 25,41%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, ostvarile neznatan rast od 0,12 procentnih poena. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 30,35%, te su zabilježile porast od 3,46 procentnih poena. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju trećeg kvartala 2014. godine, iznosile su 24,22%, te su u padu za 0,60 procentnih poena u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom periodu, biti će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

2.5. Bilans uspjeha

U periodu 01.01.-30.09.2014. godine, jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 268 hiljada KM (01.01. – 30.09.2013.: 30 hiljada KM neto gubitka). U ovom periodu MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14.296 hiljada KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 12.344 hiljada KM. U periodu 01.01. – 30.09.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 26.370 hiljada KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 12.074 hiljade KM. Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-30.09.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 26.370 hiljada KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 26.316 hiljada KM, odnosno 99,8% ukupno ostvarenog manjka MKF, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 54 hiljade ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,2%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30.09.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja poslovanja mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivan rezultat u iznosu od 11.752 hiljade KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje poslovanja.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 14.564 hiljade KM, što je za 26.878 hiljada KM manje u odnosu na isti period prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

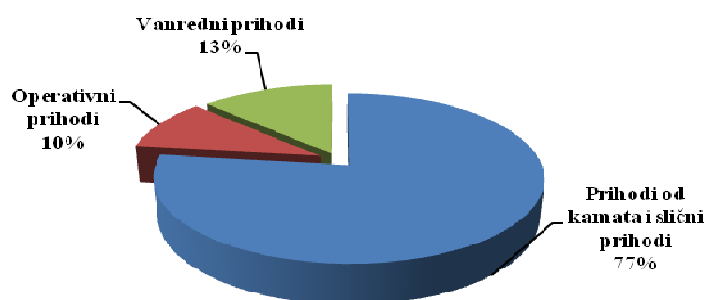
Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 13.

- 000 KM -

Tabela 13. Bilans uspjeha MKO										
Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2013. g.				Za period 01.01. - 30.09.2014. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	61.921	237	62.158	84	52.515	151	52.666	89	85
1.2.	Operativni prihodi	11.673	38	11.711	16	6.605	16	6.621	11	57
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	73.594	275	73.869	100	59.120	167	59.287	100	80
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	12.747	49	12.796	18	11.001	49	11.050	13	86
3.2.	Operativni rashodi	50.246	237	50.483	70	46.015	384	46.399	57	92
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	8.332	21	8.353	12	24.229	5	24.234	30	290
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	71.325	307	71.632	100	81.245	438	81.683	100	114
5.	VANREDNI PRIHODI	11.225	3	11.228		8.974	8	8.982		80
6.	VANREDNI RASHODI	1.150	1	1.151		1.145	5	1.150		100
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	12.344	-30	12.314		-14.296	-268	-14.564		-118
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	12.344		12.344		-14.296		-14.296		-116
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-30	-30			-268	-268		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-30	-30			-268	-268		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			12.314				-14.564		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 30.09.2014. godine iznose 59,3 miliona KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 14,6 miliona KM ili 20%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 52,7 miliona KM ili 89% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 9,5 miliona KM ili 15%, dok operativni prihodi iznose 6,6 miliona KM ili 11% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 5 miliona KM, odnosno za 43%.

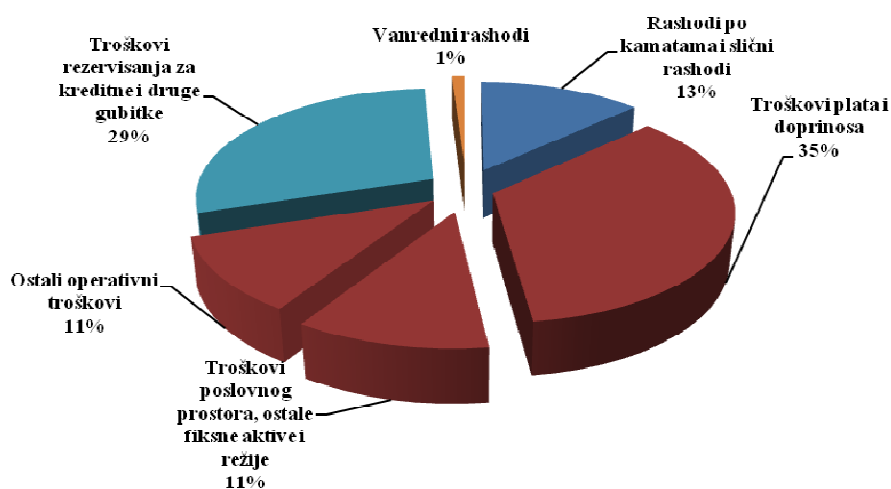
Grafikon 18. Struktura prihoda (uključeni vanredni prihodi)

Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 30.09.2014. godine iznose 9 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 2,2 miliona KM, odnosno za 20%. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u prvih devet mjeseci 2014. godine iznose 1,1 milion KM, i zadržali su se na istom nivou u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 81,7 miliona KM od kojih se 81,3 miliona ili 99,5% odnosi na rashode MKF, a 0,4 miliona KM ili 0,5% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi veći su za 10 miliona KM ili 14%. U strukturi rashoda, 11,1 milion KM ili 13% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 1,7 miliona KM ili 14%. Operativni rashodi iznose 46,4 miliona KM ili 57% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 4 miliona KM ili 8%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 28,7 miliona KM (01.01.-30.09.2013.: 29,4 miliona KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 9,1 milion KM (01.01.-30.09.2013.: 11,7 miliona KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 8,6 miliona KM (01.01.-30.09.2013.: 9,4 miliona KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 24,2 miliona KM ili 30% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za čak 15,9 miliona KM ili 190%. Čak 82% od ukupnog iznosa troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke u prvih devet mjeseci 2014. godine, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH.

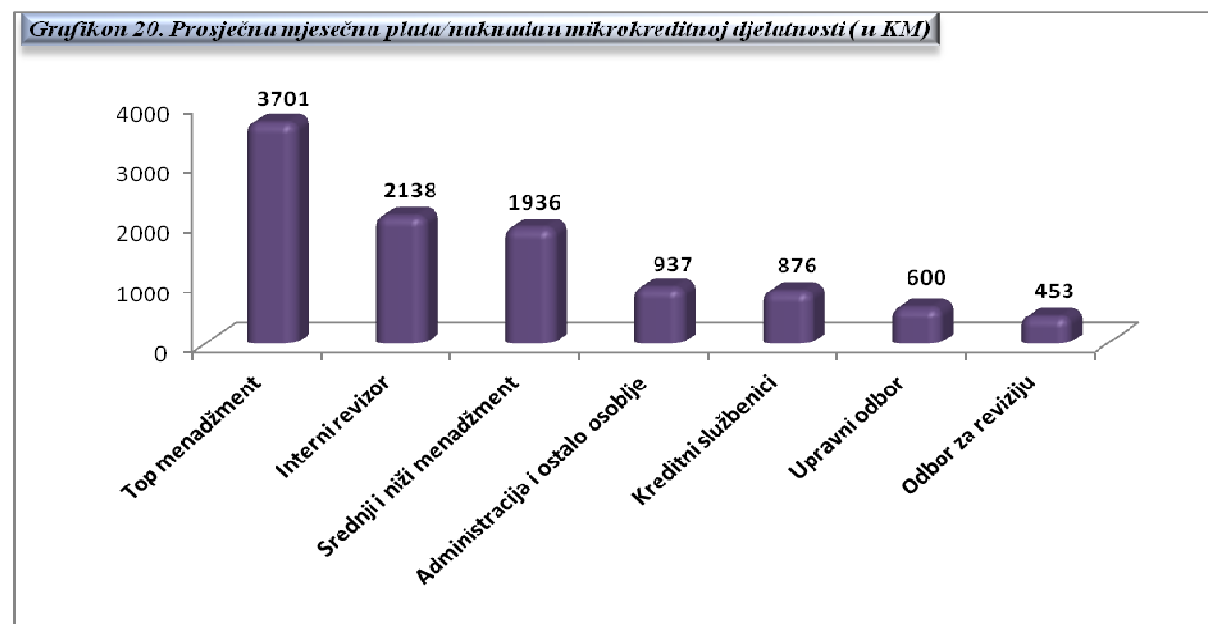
Grafikon 19. Struktura rashoda (uključeni vanredni rashodi)

2.5.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u periodu 01.01.-30.09.2014. godine manji su za 2% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema izvještajima MKO, prosječna mjesečna neto plata zaposlenika MKO na dan 30.09.2014. godine, iznosila je 1.086 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 46 KM, iz čega proizilazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plata sa bonusima iznosila 1.132 KM. Na dan 30.09.2014. godine, prosječne mjesečne neto plate višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru iznosile su 3.701 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 600 KM, a članovima odbora za reviziju 453 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plate internih revizora u MKO iznosile su 2.138

KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 1.936 KM, kreditnih službenika 876 KM, te administracije i ostalog osoblja 937 KM.

Članom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dozvoljena direktna ili indirektna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim licima i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji. Naime, primjećeno je da pojedine MKF isplaćuju plate/naknade koje značajno odstupaju od prosjeka mikrokreditnog sektora. Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plata višeg menadžmenta veća je za više od 2 puta u odnosu na sektorski prosjek. Prosječna mjesečna naknada isplaćena članovima organa upravljanja, kod jedne MKF, skoro je 9 puta veća od prosjeka sektora.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s licima, koja se u skladu sa članom 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Članom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s licem koje je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim licima, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanim licem smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanom licu ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezanog lica. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih lica i isti redovno ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim licima, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim licima moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- lice povezano s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može učestvovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i njega samog ili bilo kojeg drugog s njim povezanog lica,

- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanog lica, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim licima i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim licima MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druga lica, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvještaja o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu sa povezanim licima. U toku prvih devet mjeseci 2014. godine, od 13 MKO, na propisanim obrascima, 6 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim licima u ukupnom iznosu od 3.760.340 KM. Samo jedna MKF ima čak 97% učešća u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

U tabeli 14. dati su iznosi transakcija s povezanim licima u periodu od 01.01. do 30.09.2014. godine, iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovu primljenih kredita od banaka koje su povezane s MKO (89,89%) i po osnovu plaćenih redovnih i zateznih kamata (4,91%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvještajima prijavile i transakcije s povezanim licima po osnovu plaćanja za advokatske usluge, zakupa poslovnog prostora, isporuku robe i/ili usluga i druge transakcije.

-u KM-

Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u periodu 01.01.-30.09.2014. godine	Učešće (%)
1.	Kratkoročni krediti od banaka	3.380.000	89,89%
2.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	184.629	4,91%
3.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	58.203	1,55%
4.	Advokatske usluge	38.844	1,03%
5.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	31.985	0,85%
6.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	31.071	0,83%
7.	Zakup poslovnog prostora	11.277	0,30%
8.	Refundacija troškova	10.999	0,29%
9.	Anuiteti po kreditu	8.192	0,22%
10.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	5.140	0,13%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovu zakupa	0	0,00%
U K U P N O		3.760.340	100,00%

Transakcije s povezanim licima MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s licima koje su povezane s direktorima MKO (96%), osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (2%) i članovima odbora za reviziju (2%). Agencija će i u narednom periodu, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim licima, te će cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalogati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim licima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 30.09.2014. godine može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na dalji pad aktive (za 2%) i kreditnog portfolija (za 2%), pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija iskazuju pogoršanje, te pad zaposlenih (za 5%), međutim obaveze po uzetim kreditima, kao osnovni izvor sredstava za finansiranje kreditnog portfolija su porasle (za 2%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi pad od 8% uslijed negativnog finansijskog rezultata jedne od tri najveće MKF.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga neke, manje MKO trebale bi razmotriti donošenje odluke o pripajanju.

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog privrednika sa fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcionisanja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi, a što treba da utiče na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;

- Poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti interne revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost uposlenih u MKO.

Broj: U.O.-64-3/14

Sarajevo, 04.12.2014. godine

IV PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilans stanja MKF

Prilog 4. Bilans stanja MKD

Prilog 5. Bilans uspjeha MKF

Prilog 6. Bilans uspjeha MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 30.09.2014. GODINE**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i lizing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uslovima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jemstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uslova poslovanja davaoca finansijskih usluga	62/14

Uputstva Agencije za poslovanje MKO
1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.
OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.09.2014. godine			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	4.789	327	15	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	111.968	51.113	262	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	13.586	10.542	53	11
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	48.702	9.094	162	37
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	viktor@melaha.ba	1.105	323	4	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	43.643	17.136	143	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	18.617	5.234	95	20
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	4.871	3.837	26	5
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	130.784	51.973	298	56
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	56.078	-3.682	104	20
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.749	1.557	8	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	417	286	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	29.668	17.464	158	40
UKUPNO						465.977	165.204	1.332	282

Prilog 3.

BILANS STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	30.09.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.123	5	34.190	7	142
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	17.027	4	13.077	3	77
1b)	Kamatonosni računi depozita	7.096	1	21.113	4	298
2.	Plasmani bankama	4.054	1	3.563	1	88
3.	Kredit	395.382		385.935		98
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	5.507		15.905		289
3b)	Neto krediti (3-3a)	389.875	82	370.030	80	95
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	42.596	9	39.989	9	94
5.	Dugoročne investicije	761	0	761	0	100
6.	Ostala aktiva	14.018	3	13.940	3	99
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	549		1.285		234
8.	UKUPNO AKTIVA	474.878	100	461.188	100	97
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	81.258	17	88.775	19	109
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	187.307	39	181.920	39	97
11.	Ostale obaveze	27.201	6	25.616	6	94
12.	UKUPNO OBAVEZE	295.766	62	296.311	64	100
13.	Donirani kapital	49.640		58.021		117
14.	Osnovni kapital	8.291		3.821		46
15.	Višak prihoda nad rashodima	175.440		184.672		105
15a)	za prethodne godine	160.018		172.656		108
15b)	za tekuću godinu	15.422		12.016		78
16.	Manjak prihoda nad rashodima	57.465		84.115		146
16a)	za prethodne godine	57.439		57.745		101
16b)	za tekuću godinu	26		26.370		101423
17.	Ostale rezerve	3.206		2.478		77
18.	UKUPNO KAPITAL	179.112	38	164.877	36	92
19.	UKUPNO PASIVA	474.878	100	461.188	100	97
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	170.250		175.067		103
	- komisioni poslovi	348		293		84

Prilog 4.

BILANS STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	30.09.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	88	8	2.731	57	3103
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	88	8	2.731	57	3103
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kredit	886		1.989		224
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	16		13		81
3b)	Neto krediti (3-3a)	870	84	1.976	41	227
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	50	5	32	1	64
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	28	3	51	1	182
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		1		100
8.	UKUPNO AKTIVA	1.035	100	4.789	100	463
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	202	20	217	5	107
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	146	14	4.086	85	2799
11.	Ostale obaveze	92	9	159	3	173
12.	UKUPNO OBAVEZE	440	43	4.462	93	1014
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-106		-273		258
16a)	prethodnih godina	0		-5		n/a
16b)	tekuće godine	-106		-268		253
17.	Zakonske rezerve	101		0		0
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	595	57	327	7	55
20.	UKUPNO PASIVA	1.035	100	4.789	100	463
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	55		58		105
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

BILANS USPJEHA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2013. g.	%	Za period 01.01. - 30.09.2014. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	8	0	74	0	925
1.2.	Kamate na plasmane bankama	170	0	131	0	77
1.3.	Kamate na kredite	60.820	99	48.987	94	81
1.4.	Ostali finansijski prihod	923	1	3.323	6	360
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	61.921	100	52.515	100	85
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	12.249	96	10.546	96	86
2.2.	Ostali finansijski rashodi	498	4	455	4	91
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	12.747	100	11.001	100	86
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	49.174		41.514		84
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	10.870	93	5.486	83	50
4.2.	Ostali operativni prihodi	803	7	1.119	17	139
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	11.673	100	6.605	100	57
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	29.228	58	28.443	62	97
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	11.688	23	9.071	20	78
5.3.	Ostali operativni troškovi	9.330	19	8.501	18	91
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	50.246	100	46.015	100	92
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	8.332		24.229		291
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	2.269		-22.125		-975
8.	Vanredni prihodi	11.225		8.974		80
9.	Vanredni rashodi	1.150		1.145		100
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	12.344		-14.296		-116

Prilog 6.

BILANS USPJEHA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2013. g.	%	Za period 01.01. - 30.09.2014. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	230	97	147	97	64
1.4.	Ostali finansijski prihod	6	3	4	3	67
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	236	100	151	100	64
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	44	90	37	76	84
2.2.	Ostali finansijski rashodi	5	10	12	24	240
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	49	100	49	100	100
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	187		102		55
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	38	100	12	75	32
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	4	25	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	38	100	16	100	42
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	129	55	282	73	219
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	65	27	41	11	63
5.3.	Ostali operativni troškovi	43	18	61	16	142
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	237	100	384	100	162
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	21		5		24
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-33		-271		821
8.	Vanredni prihodi	3		8		267
9.	Vanredni rashodi	0		5		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-30		-268		893
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-30		-268		893

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 30.09.2014. godine

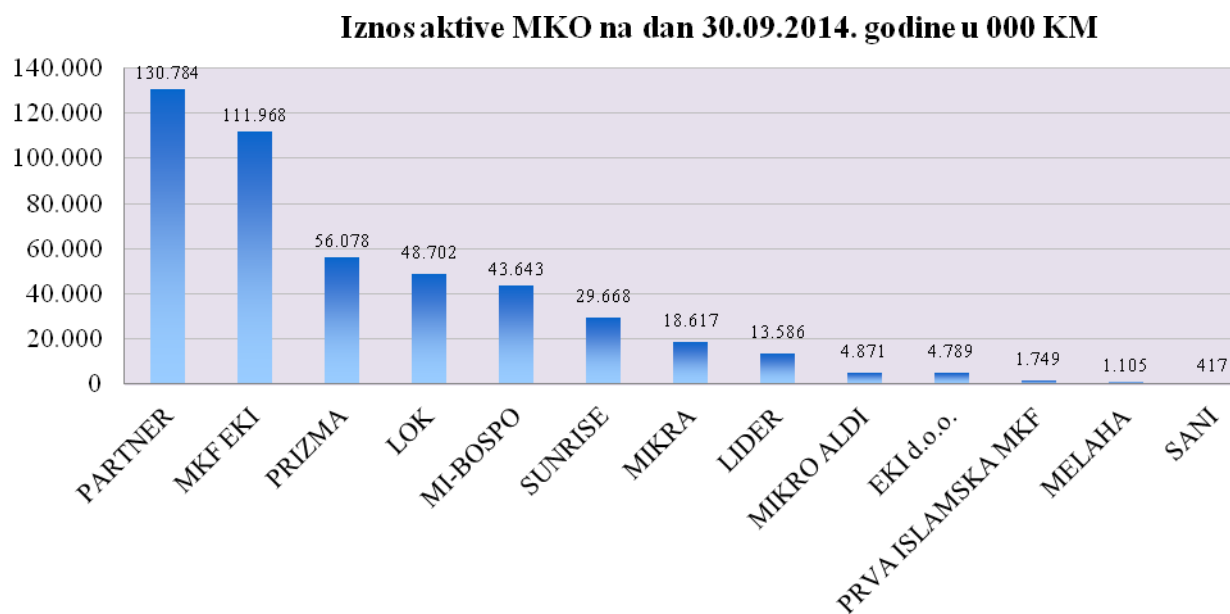
000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSK A MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	7.167	7.490	3.497	1.942	45.180
1.	USAID	3.046		543					3.046	3.046			9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891										5.891
3.	UNHCR			1.198		479		200	1.229	992		614	4.712
4.	LIP			1.479		947			675			1.214	4.315
5.	CRS						4.070						4.070
6.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo										3.497		3.497
7.	UNDP	1.932		153					59	672			2.816
8.	PRM/USA State Department			577						2.006			2.583
9.	UMCOR			637		377			317	774			2.105
10.	IRC					371			805				1.176
11.	SIDA Housing	1.080											1.080
12.	Women's World Banking					1.034							1.034
13.	Mercy Corps								697				697
14.	OXSfam							500					500
15.	ECE, Njemačka								339				339
16.	USDA Know-How Project	237											237
17.	Church World Service					146							146
18.	Ostalo	31		52				104				114	301
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	65	0	229	61	0	10	671
19.	Mercy Corps								229				229
20.	Nedžad Beglerović			102									102
21.	CRS						65						65
22.	ICMC									53			53
23.	Ostalo	8		184		12				8		10	222
Donacije za operativne troškove		974	874	2.810	500	1.344	0	0	1.817	3.088	54	709	12.170
24.	LIP			1.515					201			709	2.425
25.	PRM									2.047			2.047
26.	USAID					1.344			425				1.769
27.	UNHCR								176	840			1.016
28.	CHF		874										874
29.	Mercy Corps								771				771
30.	SIDA Housing	748											748
31.	PM			556									556
32.	BCT			519									519
33.	JKPHD La Benevolencija				500								500
34.	NBR			220									220
35.	CGAP								45	150			195
36.	EBRD	105							1				106
37.	IFC	104											104
38.	Ostalo	17							198	51	54		320
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.308	6.765	7.735	500	4.710	4.135	804	9.213	10.639	3.551	2.661	58.021

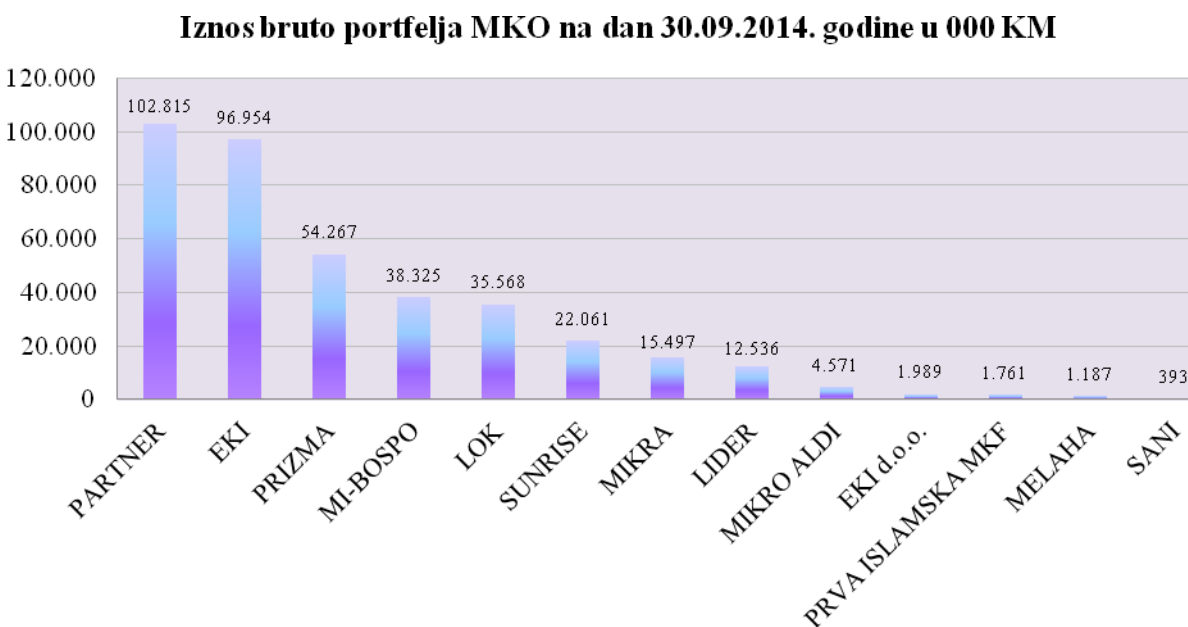
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolija MKO na dan 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obaveza po uzetim kreditima MKO na dan 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO na dan 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.- 30.09.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 8. Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 9. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 10. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 11. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u periodu 01.01.-30.09.2014. godine
- Grafikon 12. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u periodu 01.01.-30.09.2014. godine
- Grafikon 13. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 14. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 15. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 16. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2014. godine
- Grafikon 17. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-30.09.2014. godine
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.09.2014. godine
- Grafikon 19. Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.09.2014. godine
- Grafikon 20. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u III kvartalu 2014. godine u 000 KM
- Grafikon 21. Prosječne ponderisane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2014. godine
- Grafikon 22. Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2014. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2014. godine

Grafikon 1.

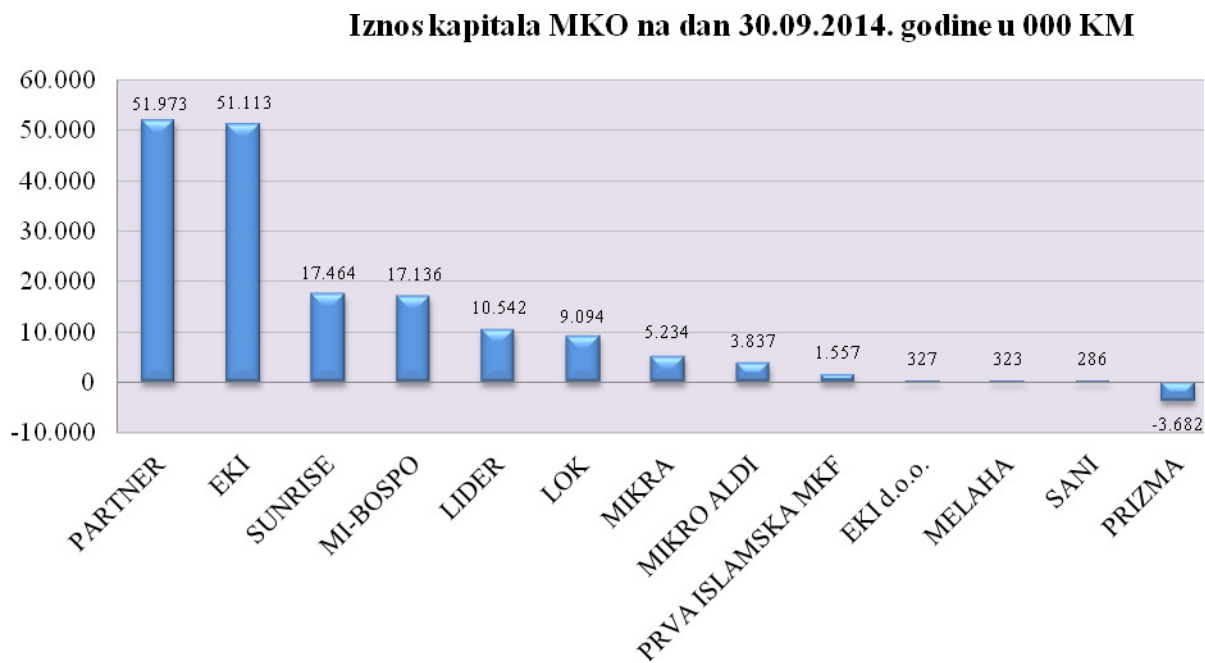
Grafikon 2.

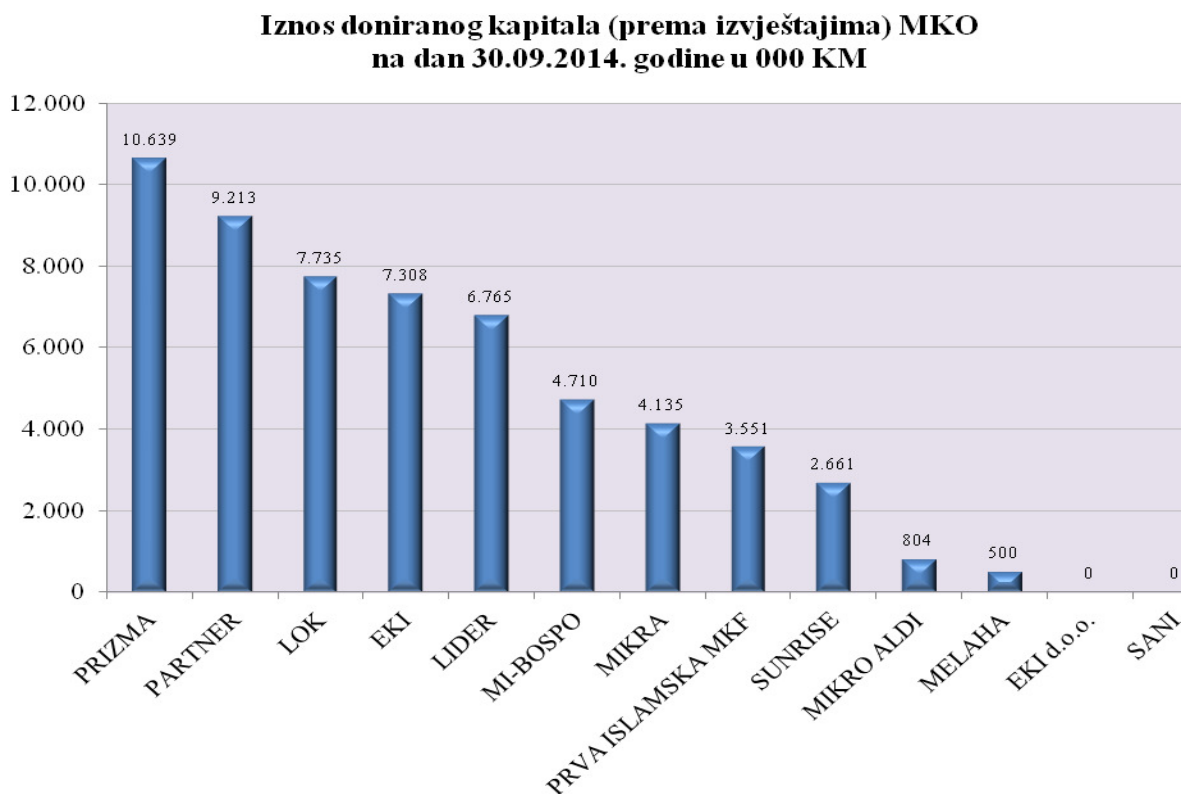
Grafikon 3.

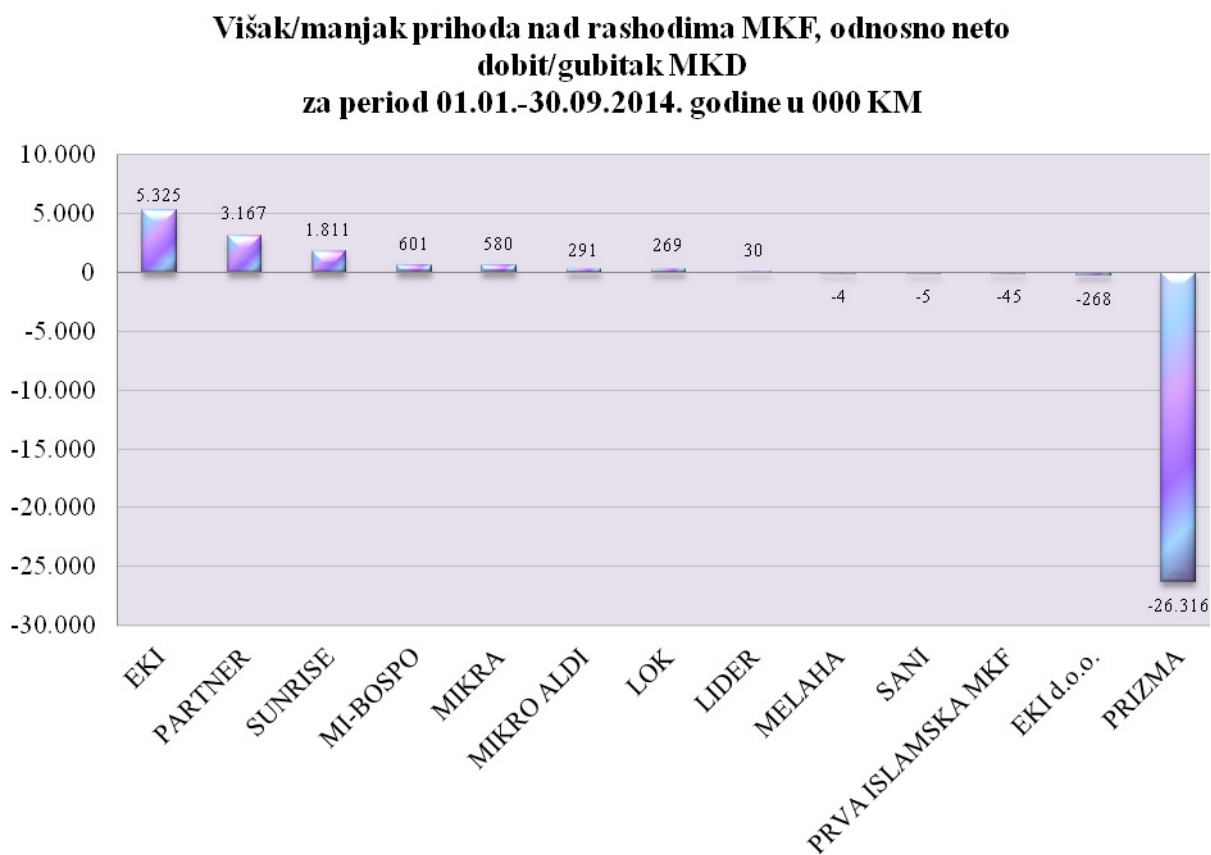
Grafikon 4.

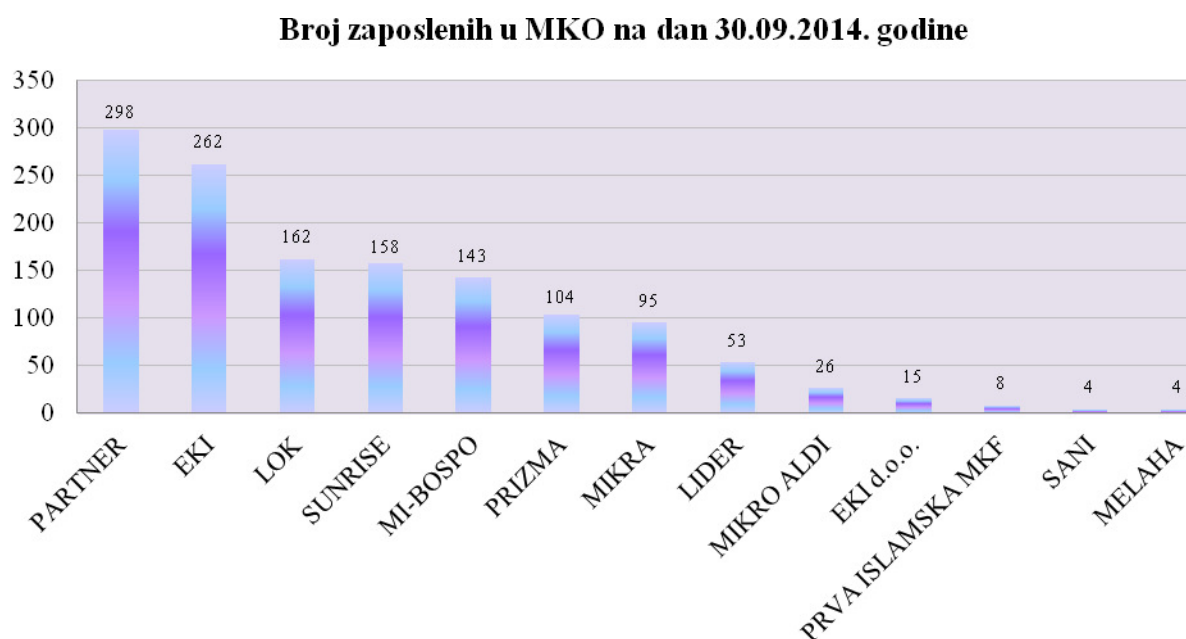
Grafikon 5.

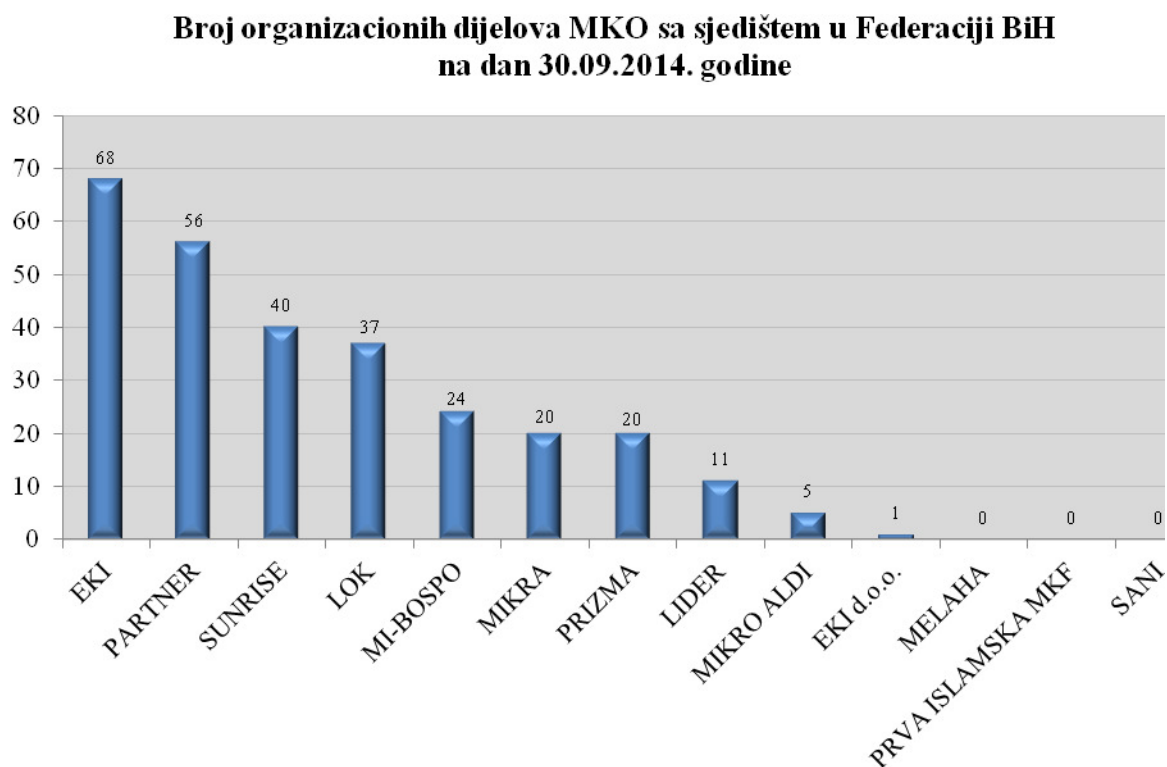
Grafikon 6.

Grafikon 7.

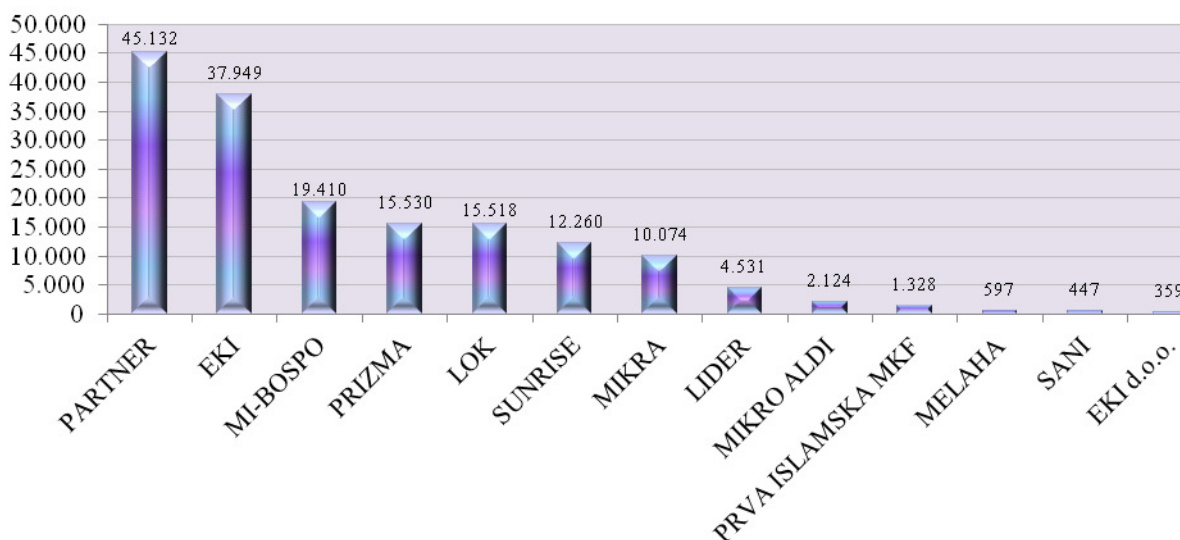

Grafikon 8.

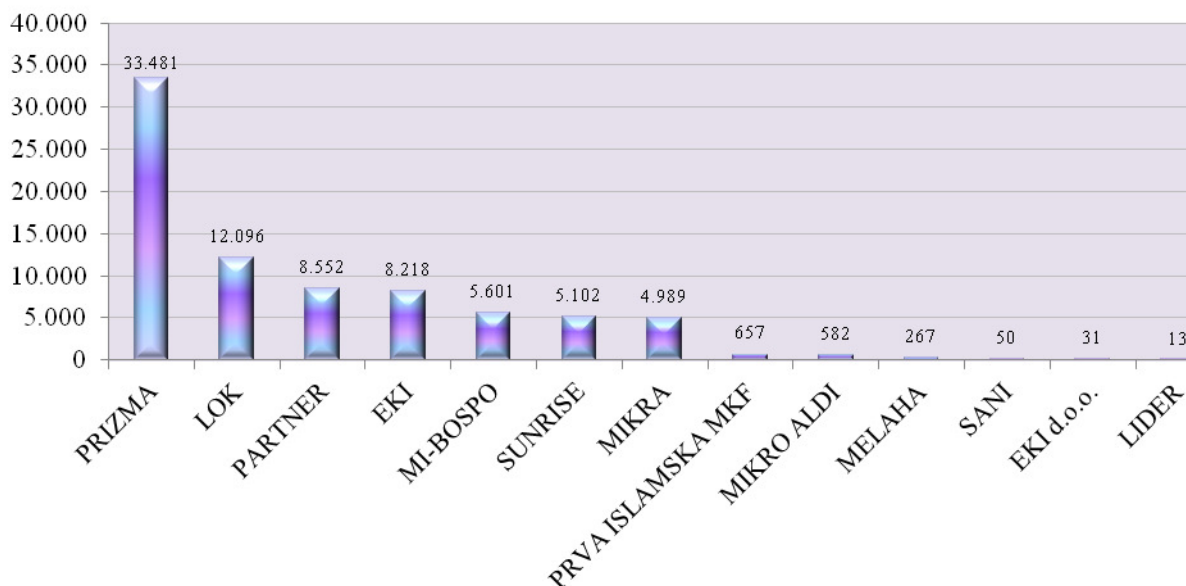
Grafikon 9.

**Broj aktivnih kreditnih partija MKO
sa stanjem na dan 30.09.2014. godine**

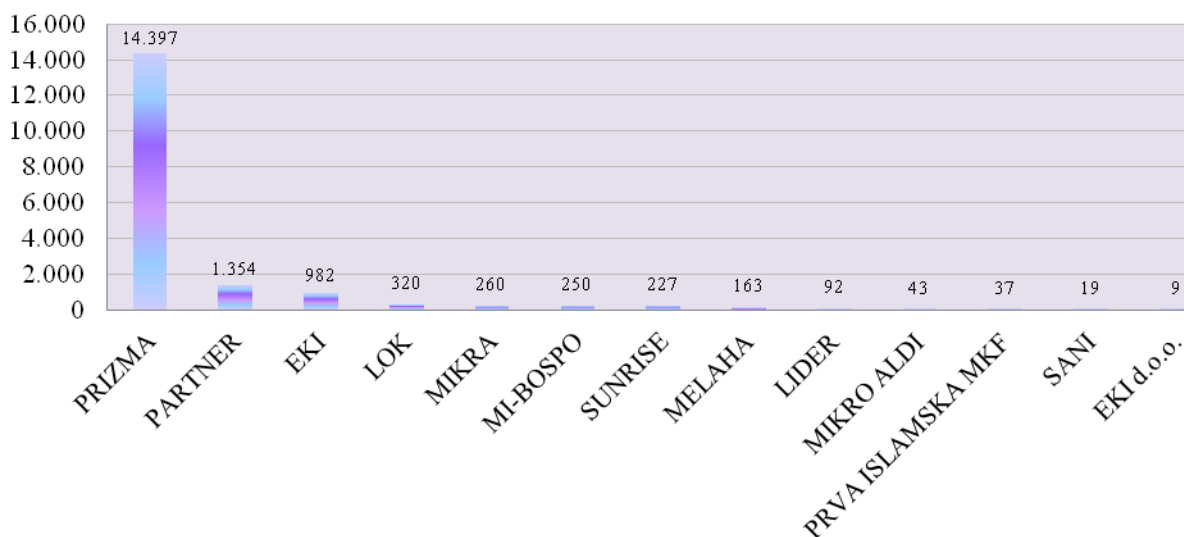
Grafikon 10.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u vanbilansu na dan 30.09.2014. godine**

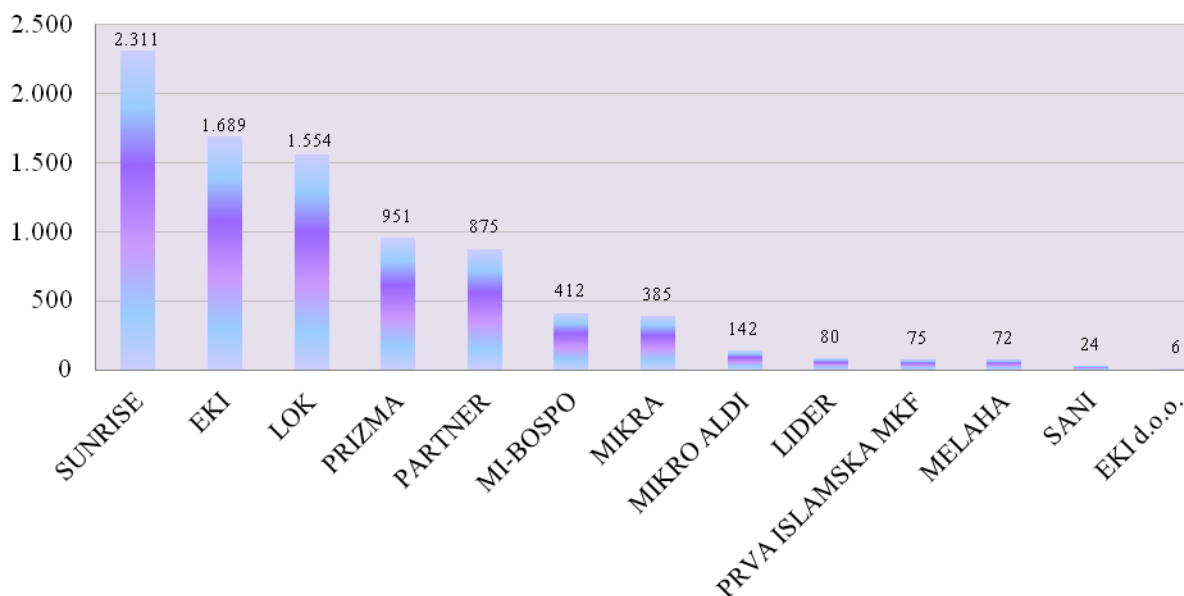
Grafikon 11.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u periodu 01.01.-30.09.2014. godine**

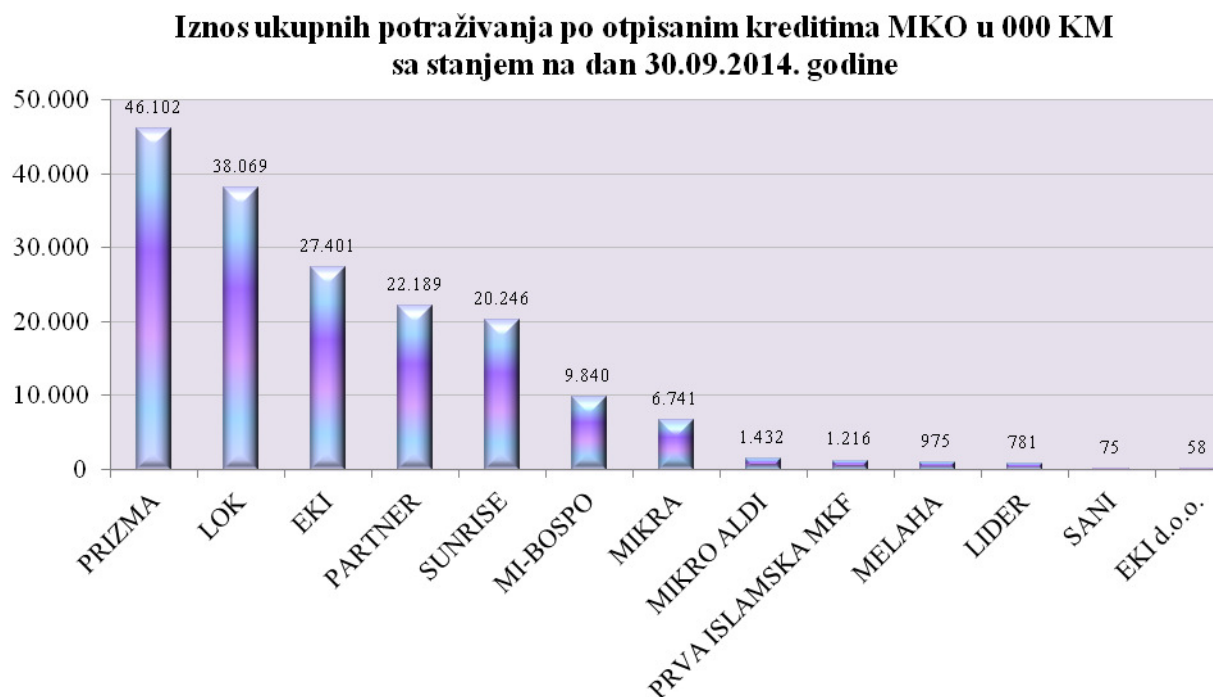

Grafikon 12.

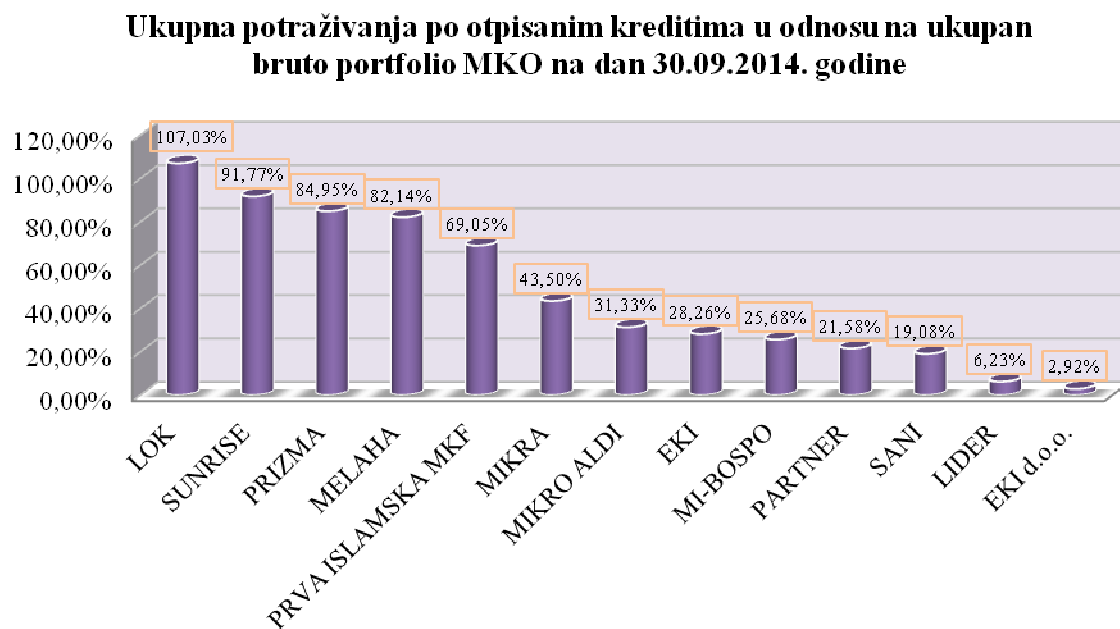
**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u periodu 01.01.-30.09.2014. godine**

Grafikon 13.

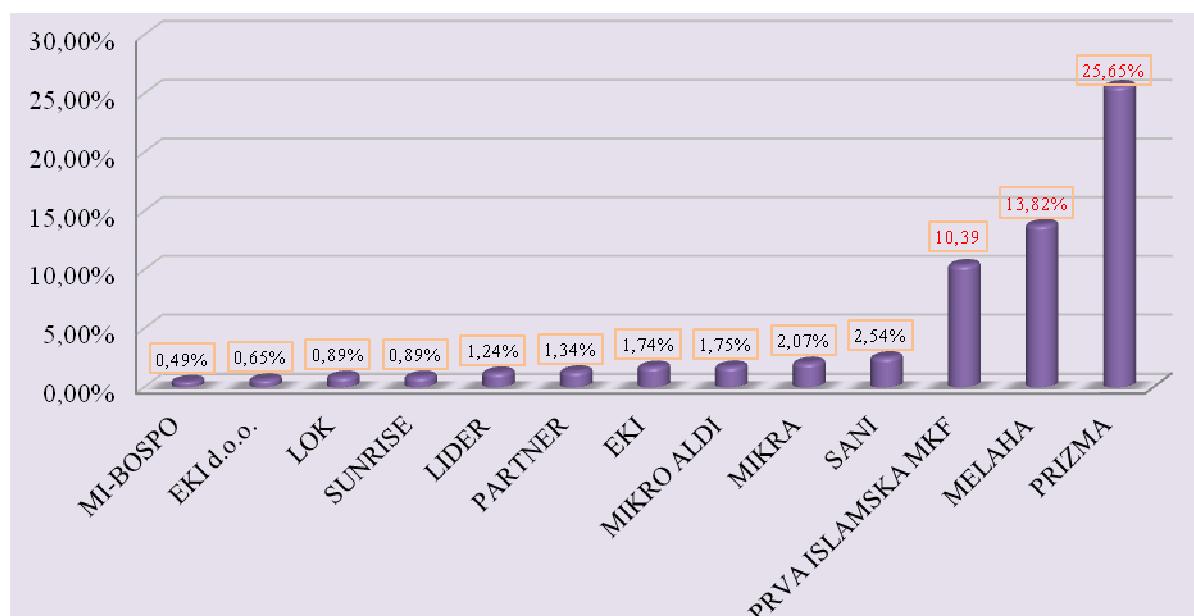

Grafikon 14.

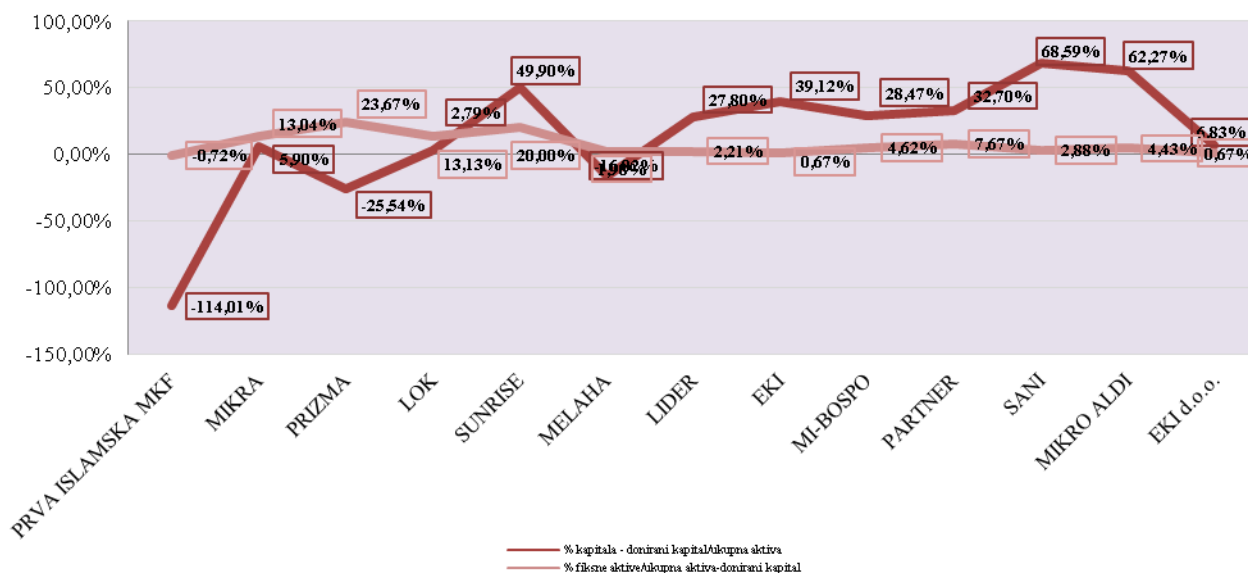
Grafikon 15.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2014. godine

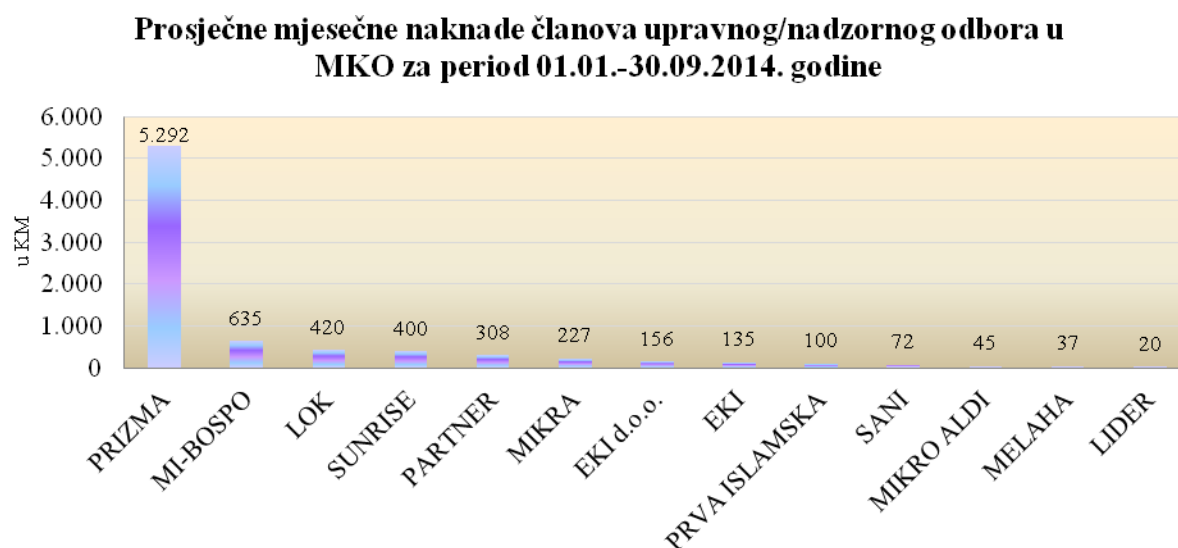

Grafikon 16.

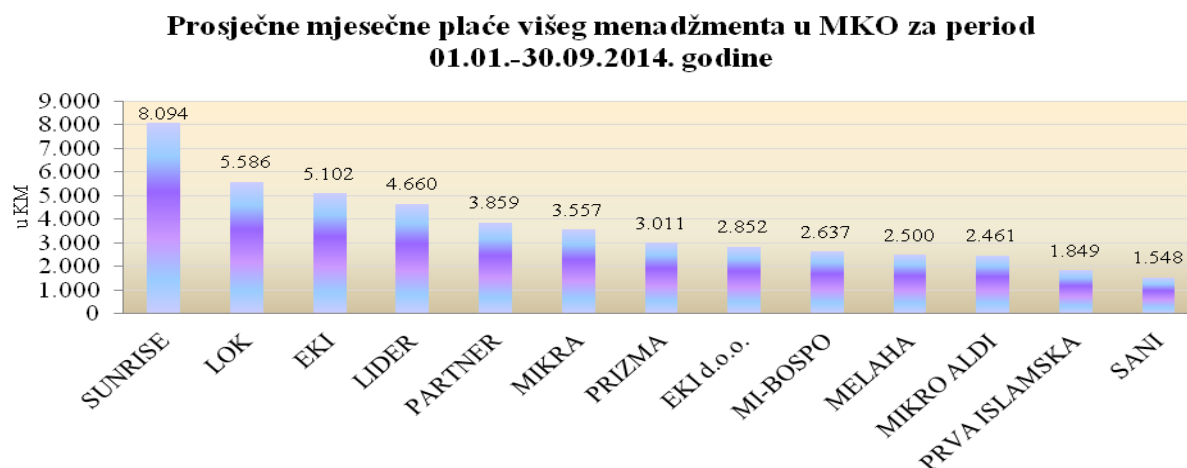
Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2014. godine

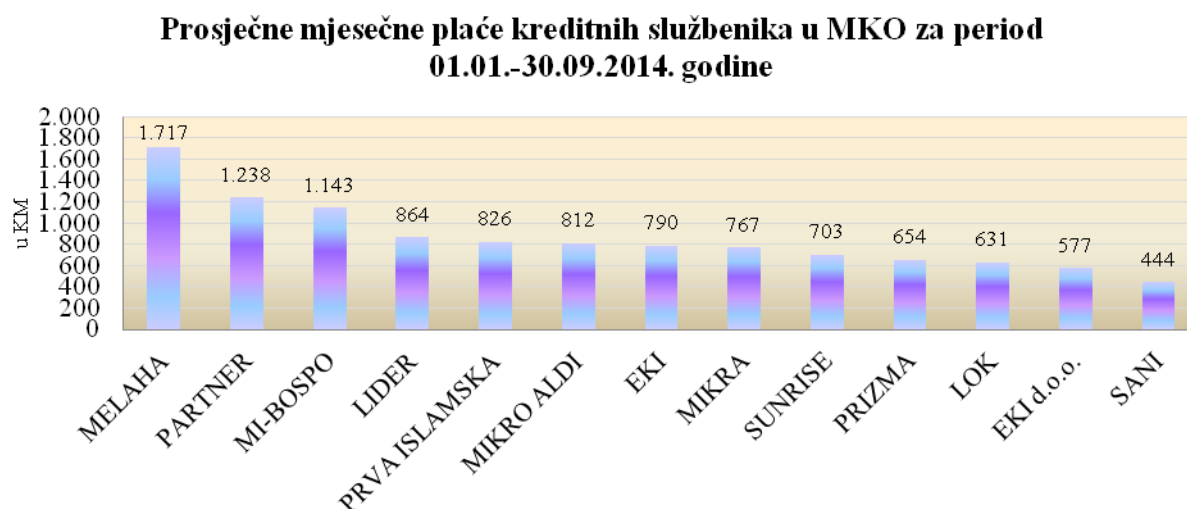
Grafikon 17.

Grafikon 18.

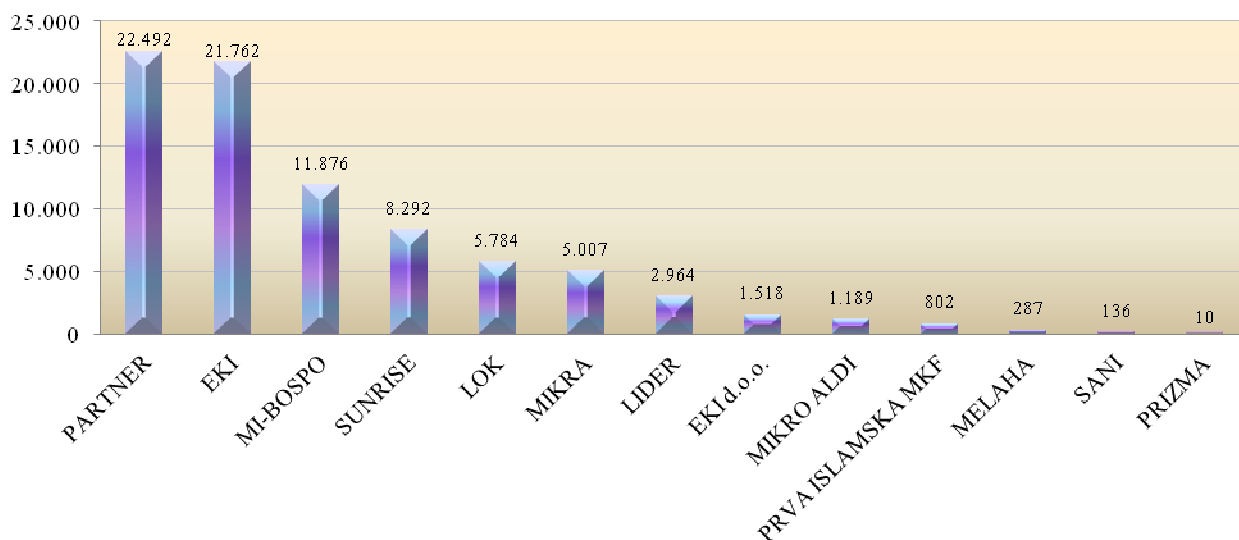

Grafikon 19.

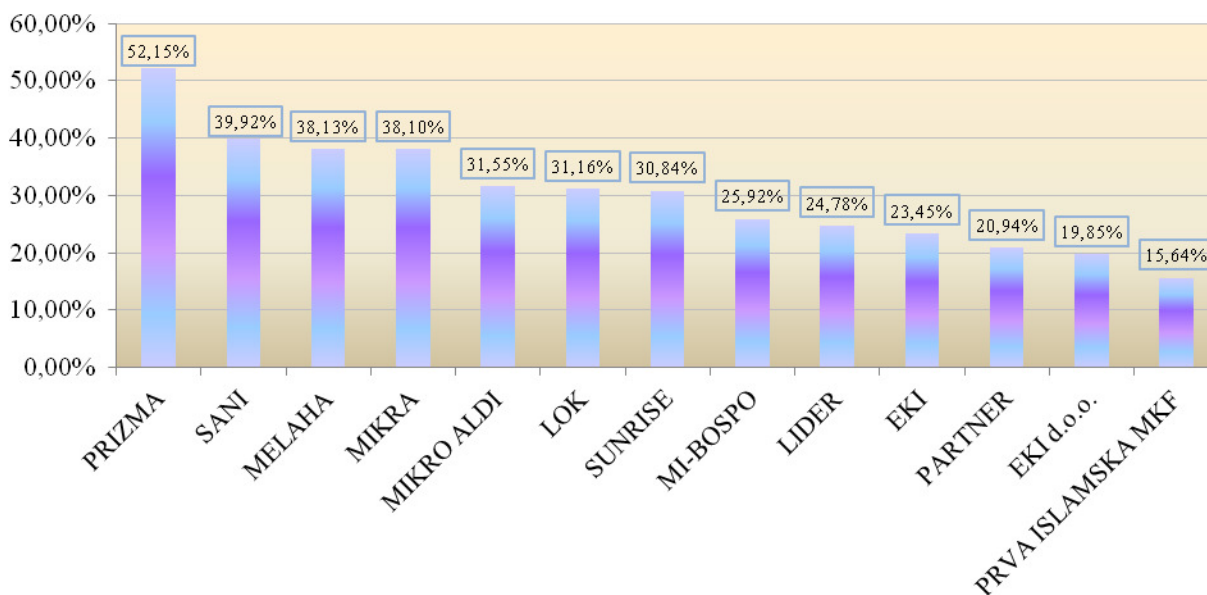
Grafikon 20.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u III kvartalu 2014. godine u 000 KM

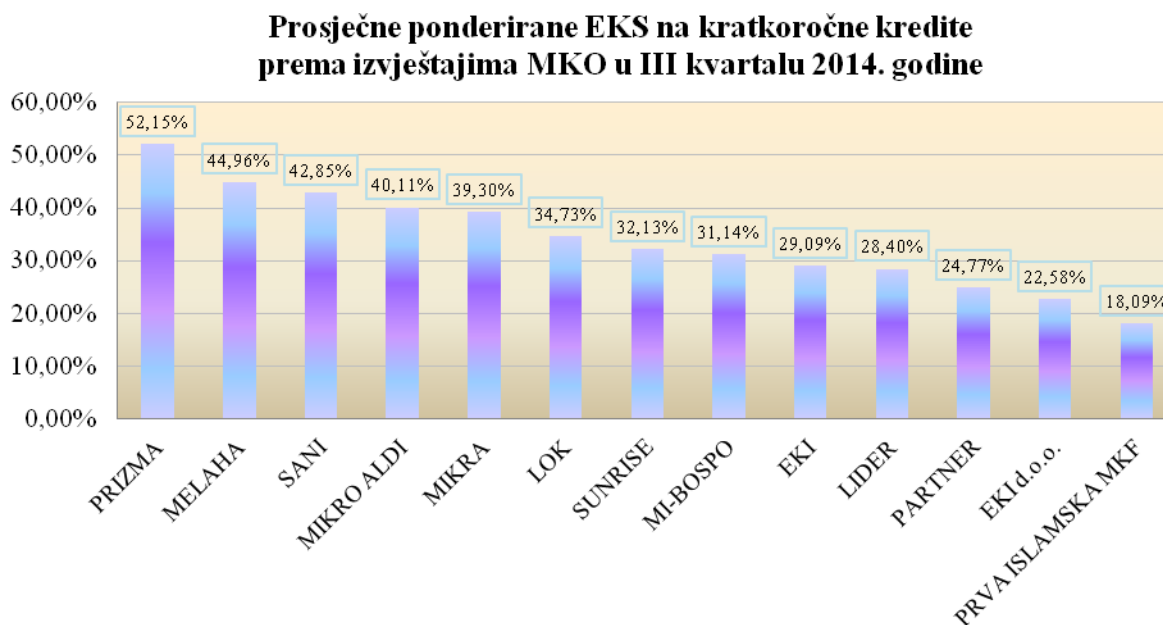

Grafikon 21.

**Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2014. godine**

Grafikon 22.

Grafikon 23.

